

STATISTIČKA ANALIZA POSLOVANJA DRUŠTVA TROMONT D.O.O. I USPOREDBA S ODABRANIM KONKURENTIMA

Knezović, Ivna

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:297872>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-20**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**STATISTIČKA ANALIZA POSLOVANJA
DRUŠTVA TROMONT D.O.O. I USPOREDBA S
ODABRANIM KONKURENTIMA**

Mentorica:

Prof. dr. sc. Elza Jurun

Studentica:

Ivna Knezović

Split, rujan 2017.

SADRŽAJ:

1. UVOD	4
1.1. Problem i predmet istraživanja	4
1.2. Istraživačke hipoteze	5
1.3. Ciljevi i metode istraživanja	6
1.4. Doprinos istraživanja	7
1.5. Struktura diplomskog rada	8
2. TEMELJNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJI I POKAZATELJI POSLOVANJA.....	10
2.1. Okvir financijskog izvještavanja u Republici Hrvatskoj.....	10
2.2. Temeljni financijski izvještaji.....	12
2.2.1. Izvještaj o financijskom položaju (bilanca).....	12
2.2.2. Račun dobiti i gubitka	14
2.2.3. Izvještaj o novčanom toku.....	15
2.2.4. Izvještaj o promjenama kapitala.....	18
2.2.5. Bilješke uz financijske izvještaje.....	18
2.3. Tehnike analize financijskih izvještaja.....	19
2.3.1. Horizontalna analiza.....	19
2.3.2. Vertikalna analiza.....	20
2.3.3. Osnovni financijski pokazatelji	21
2.4. Modeli procjene poslovne izvrsnosti	24
2.4.1. Altmanov Z – score model	25
2.4.2. Business Excellence (BEX) indeks model	27
3. STATISTIČKA ANALIZA POSLOVANJA DRUŠTVA TROMONT D.O.O. OD 2010. DO 2015. GODINE	30
3.1. Opći podaci o društvu Tromont d.o.o.....	30
3.2. Horizontalna analiza financijskih izvještaja	31

3.2.1. Horizontalna analiza bilance	31
3.2.2. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka	38
3.3. Vertikalna analiza finansijskih izvještaja	44
3.3.1. Vertikalna analiza bilance	44
3.3.2. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka	47
3.3.3. Vertikalna analiza izvještaja o novčanom toku	50
3.4. Analiza putem pokazatelja	53
3.5. Analiza pomoću modela za predviđanje budućeg poslovanja.....	58
3.5.1. Analiza pomoću Altmanovog Z – score modela	58
3.5.2. Analiza pomoću BEX modela za predviđanje budućeg poslovanja.....	60
4. USPOREDBA POSLOVANJA TROMONTA D.O.O. S ODABRANIM KONKURENTIMA.....	62
4.1. Đurkin d.o.o.....	62
4.2. Zlaring d.o.o.	63
4.3. Deltron d.o.o.	64
4.4. Elektrometal d.d.	65
4.5. Usporedna analiza finansijskih pokazatelja Tromonta d.o.o. s odabranim konkurentima i pripadajućim prosječnim pokazateljima	66
5. ZAKLJUČAK.....	69
LITERATURA	72
POPIS TABLICA.....	76
POPIS GRAFIKONA	77
SAŽETAK.....	78
SUMMARY.....	78

1. UVOD

1.1. Problem i predmet istraživanja

Financijski izvještaji su nezaobilazni izvor informacija za analizu poslovanja poduzeća stoga će se pomoću podataka iz njih analizirati poslovanje društva Tromont d.o.o. Svi poduzetnici dužni su sastavljati financijske izvještaje. Pritom srednji i veliki poduzetnici sastavljaju svih pet temeljnih financijskih izvještaja, dok su mikro i mali poduzetnici obvezni sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje.¹ Promatrano trgovačko društvo je srednji poduzetnik koji obavlja djelatnost izgradnje objekata te izvođenje termotehničkih, hidro i elektro instalacija (uvođenje instalacija vodovoda, kanalizacije, plina, instalacija za grijanje i klimatizaciju).

U radu će se provesti horizontalna analiza kojom će se pratiti promjene računovodstvenih pozicija tijekom razdoblja te vertikalna analiza kojom će se izračunati postotne promjene računovodstvenih pozicija financijskih izvještaja.

Nakon toga, izračunat će se pokazatelji koji prikazuju vezu između pozicija u bilanci i računu dobiti i gubitka. Pokazatelji koji će se koristiti su:²

- pokazatelji likvidnosti,
- pokazatelji zaduženosti (solventnosti),
- pokazatelji aktivnosti,
- pokazatelji ekonomičnosti,
- pokazatelji profitabilnosti.

Potom će se izračunati Business Excellence (BEX) indeks i Altmanov Z- score kako bi se procijenila poslovna uspješnost poduzeća te vjerojatnost stečaja. Ujedno će se provesti i usporedba s konkurentima na temelju usporedbe pokazatelja Tromonta d.o.o. s prosječnim pokazateljima konkurenata.

¹Narodne novine (2016): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 120, čl. 19.

² Aljinović Barać, Ž. (2015): Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijali, akademska godina 2015/2016, Ekonomski fakultet Split, Split.

Predmet ovog istraživanja je analiza poslovanja društva Tromont te analiza stanja u proteklih šest godina i usporedba s konkurentima, korištenjem statističke analize financijskih izvještaja. Potrebno je naglasiti kako je hrvatsko gospodarstvo pogodila kriza u razdoblju od 2008. do 2014. što se očitovalo u padu obujma građevinskih radova i zaposlenosti.³ Ovom analizom nastojat će se utvrditi kako se promatrano društvo nosilo s navedenom krizom.

Provest će se horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja, a zatim i analiza pomoću pokazatelja. Također, istražiti će se u kojoj se fazi životnog ciklusa nalazi Tromont d.o.o. i provest će se analiza procjene poslovnog uspjeha, odnosno neuspjeha promatranog poduzeća. Temelj za izračune su financijski izvještaji koji se nalaze u Registru godišnjih financijskih izvještaja na web-stranici Financijske agencije.

Analiza će se provesti za razdoblje od 2010. do 2015. godine. Radi boljeg razumijevanja financijskog položaja, odabrani pokazatelji će se usporediti s konkurencijom. Bitno je napomenuti da su sva odabrana poduzeća, prema veličini, srednja poduzeća⁴ te da su klasificirana prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti pod šifrom 43.22.⁵

1.2. Istraživačke hipoteze

H1 = Tromont d.o.o. je, u promatranom razdoblju, u zreloj fazi životnog ciklusa.

Vertikalnom analizom izvještaja o novčanom tijeku, to jest utvrđivanjem odnosa među novčanim tokovima iz poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti, utvrdit će se faza životnog ciklusa u kojoj se nalazi društvo Tromont d.o.o. tijekom promatranog razdoblja. Analiza će se napraviti za razdoblje od 2010. do 2015. godine.

³ Buturac, G. (2015): Sektorske analize: Građevinarstvo i nekretnine, Ekonomski Institut Zagreb, Zagreb, br.40., str. 3-5.

⁴ Narodne novine (2016): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 120, čl. 5.

⁵ Narodne novine (2007): Odluka o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 58.

H2 = Temeljem Altmanovog Z – score indeksa Tromont d.o.o. je u promatranom razdoblju uspješno i neće bankrotirati.

Kriza na tržištu pogodila je građevinski sektor u 2008. godini i trajala do 2014. Unatoč krizi društvo posluje i danas pa se pretpostavlja da u razdoblju od 2010. do 2015. nije ugrozilo pretpostavku o vremenskoj neograničenosti poslovanja.

H3 = Prema BEX indeksu društvo Tromont d.o.o. posluje dobro u 2015. godini.

Uzevši u obzir krizu koja je pogodila građevinsku industriju i rezultate istraživanja BEX indeksa građevinskih društava prije krize⁶, kada su društva okarakterizirana kao dobra, pretpostavlja se da je društvo Tromont d.o.o. u godini nakon krize uspjelo ostvariti BEX indeks veći od jedan. Kada je BEX indeks društva veći od jedan smatra se da ono posluje dobro.⁷

H4 = Tromont d.o.o. je uspješnije od odabranih konkurenata prema odabranim pokazateljima.

Da bi se dokazala ova hipoteza izračunat će se prosjek odabranih pokazatelja za konkurentska poduzeća po godinama promatranog razdoblja i usporedit će se s pokazateljima od Tromonta d.o.o.

1.3. Ciljevi i metode istraživanja

Ciljevi koji se žele postići ovim istraživanjem su:

- statistički analizirati financijske izvještaje odabranog poduzeća, koristeći metode za analizu financijskih izvještaja kako bi rezultati pomogli vlasnicima i svim zainteresiranim korisnicima njihovih usluga,
- ukazati na potencijalne buduće probleme u poslovanju promatranog poduzeća,

⁶ Belak, V., Aljinović Barać, Ž. (2008): Tajne tržišta kapitala: BEX indeks, analiza financijskih izvještaja, pokazatelji efikasnosti ulaganja i model odlučivanja, Belak excellens d.o.o., Zagreb, str. 45.

⁷ Belak, V., Aljinović Barać, Ž. (2008): Tajne tržišta kapitala: BEX indeks, analiza financijskih izvještaja, pokazatelji efikasnosti ulaganja i model odlučivanja, Belak excellens d.o.o., Zagreb, str. 33.

- usporediti Tromont d.o.o. s konkurencijom pomoću odabranih pokazatelja kako bi se definirao položaj poduzeća na tržištu.

Metode koje će se koristiti da bi se dokazale hipoteze su:⁸

Statistička metoda - naziva se i opće znanstvena metoda. Pomoću statističkih rezultata, grafikona i tablica otkrivaju se karakteristike, strukture i zakonitosti pojava te se uočavaju uzročno - posljedične veze ispitivanih pojava.

Metoda deskripcije - opisivanje činjenica, procesa i predmeta te njihovih empirijskih potvrđivanja i veza.

Metoda kompilacije - preuzimanje tuđih rezultata, odnosno tuđih opažanja, stavova, zaključaka i spoznaja.

Metoda analize – polazeći od neke teze raščlanjuju se složeni pojmovi, stavovi i zaključci.

Metoda sinteze - spajanje jednostavnih pojmova, stavova i zaključaka u složenije.

Metoda dokazivanja i opovrgavanja - utvrđuje se točnost neke spoznaje, a suprotno se dokazuje pogrešnost neke teze.

Komparativna metoda – uspoređivanje pojmova, činjenica, zaključaka, odnosno određivanje sličnosti i razlika među njima.

1.4. Doprinos istraživanja

Analizom financijskih izvještaja Tromonta d.o.o. nastoji se, pomoću izračuna pokazatelja, prikazati stanje poduzeća u razdoblju od 2010. do 2015. godine, a pomoću modela za

⁸ Zelenika, R., (2000.): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka, str. 327-347.

procjenu poslovne izvrsnosti procijenit će se buduća uspješnost poslovanja promatranog trgovačkog društva. Uz navedeno, provest će se usporedba s odabranim konkurentima.

Obzirom da se financijski izvještaji u malim i srednjim poduzećima najčešće sastavljaju za potrebe eksternih korisnika, prvenstveno radi zadovoljenja poreznih propisa, interni izvještaji se ne sastavljaju ili ih sastavlja mali broj poduzetnika. Zbog toga je teže procijeniti uspješnost i sigurnost poslovanja tih poduzeća.⁹ Sastavljanjem i uporabom informacija iz internih izvještaja mogli bi se osigurati bolji poslovni rezultati mnogih, a ujedno i promatranog društva čiji su financijski izvještaji temelj za analizu u ovom radu.

Ova analiza će pomoći vlasnicima da uoče slabosti društva kako bi mogli na vrijeme spriječiti poslovni neuspjeh te će dati doprinos budućim istraživanjima poslovanja samog društva Tromont d.o.o. i njemu sličnih društava. Istraživanje ujedno može biti temelj za otkrivanje potencijalnih manipulacija u financijskim izvještajima. Također, rezultati ove analize namijenjeni su zaposlenicima, potencijalnim zaposlenicima, vjerovnicima, državi, konkurentima i svim drugim korisnicima Tromontovih usluga.

1.5. Struktura diplomskog rada

Ovaj rad će biti podijeljen na pet dijelova uključujući uvod i zaključak.

U uvodnom dijelu će se definirati problem i predmet istraživanja. Zatim će se postaviti hipoteze koje će se u radu dokazati ili opovrgnuti. Nakon toga će se definirati ciljevi na temelju postavljenih hipoteza, a na samom kraju uvodnog dijela će se opisati doprinos rada i struktura rada.

U drugom dijelu će se opisati temeljni financijski izvještaji i metode analize financijskih izvještaja. Jedna od definiranih metoda su pokazatelji poslovanja, odnosno pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, profitabilnosti, aktivnosti i ekonomičnosti.

⁹Dečman, N. (2012): Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u RH, Ekonomski Pregled, br. 63., str. 448.

U nastavku će se predstaviti Tromont d.o.o., provesti horizontalna i vertikalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka, te će se izvršiti vertikalna analiza izvještaja o novčanom tijeku. Nakon toga će se provesti analiza putem pokazatelja i procjena uspješnosti poslovanja.

Četvrti dio će se odnositi na opis poslovanja konkurenata i usporedbu poslovanja Tromont d.o.o. s odabranim konkurentima.

U posljednjem dijelu sistematizirat će se zaključci o provedenoj analizi i o položaju poduzeća u odnosu na konkurente. Nakon toga će se prikazati sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku te korištena literatura, popis grafova i popis tablica korištenih za potrebe istraživanja.

2. TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI I POKAZATELJI POSLOVANJA

U ovom poglavlju će se opisati temeljni financijski izvještaji te tehnike analize tih izvještaja kao i modeli za procjenu stečaja i poslovne izvrsnosti poduzeća.

2.1. Okvir financijskog izvještavanja u Republici Hrvatskoj

Financijsko izvještavanje u Republici Hrvatskoj regulirano je:

- Zakonom o računovodstvu,
- Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja - MSFI u koje spadaju i MRS - Međunarodni računovodstveni standardi,
- Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja - HSFI i
- Pravilnikom o strukturi u sadržaju godišnjih financijskih izvještaja.

Uz navedene, na financijsko izvještavanje utječe i Zakon o trgovačkim društvima, Zakon o porezu na dobit, Zakon o porezu na dohodak, Zakon o porezu na dodanu vrijednost, Pravilnik o registru godišnjih financijskih izvještaja i drugi.¹⁰ Regulacija računovodstva je usklađena s Europskom Unijom.

Zakon o računovodstvu definira veličinu poduzetnika i obvezu sastavljanja financijskih izvještaja. Zakon razvrstava poduzetnike na mikro, male, srednje i velike. Kriteriji za razvrstavanje dani su u tablici 1. Mikro, mali i srednji poduzetnici su oni koji kriterije ne prelaze u dva od tri uvjeta dana u tablici, a veliki poduzetnici su oni koji prelaze kriterije u dva od tri uvjeta iz tablice.¹¹

¹⁰ Perkušić, D. (2016): Osnove računovodstva, Sveučilišni odjel za stručne studije, Split, str. 13.

¹¹ Narodne novine, (2016): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 120, čl. 5.

Tablica 1: Razvrstavanje poduzetnika prema prihodu i ukupnoj aktivi u kunama

	MIKRO	MALI	SREDNJI	VELIKI
Iznos ukupne aktive	< 2 600 000,00	< 30 000 000,00	< 150 000 000,00	> 150 000 000,00
Iznos prihoda	< 5 200 000,00	< 60 000 000,00	< 300 000 000,00	> 300 000 000,00
Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine	< 10	< 50	< 250	> 250

Izvor: Narodne novine, (2016): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 120, čl. 5.

Svi poduzetnici moraju sastavljati godišnje financijske izvještaje, a njih čine:¹²

- izvještaj o financijskom položaju (bilanca),
- račun dobiti i gubitka,
- izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti,
- izvještaj o novčanim tokovima,
- izvještaj o promjenama kapitala i
- bilješke uz financijske izvještaje.

Uz navedene financijske izvještaje srednji i veliki poduzetnici su obvezni sastavljati i godišnje izvješće čiji formalni izgled nije propisan, ali su propisani obvezni elementi koje mora sadržavati.¹³ Godišnji financijski izvještaji i godišnji konsolidirani financijski izvještaji¹⁴ društava od javnog interesa te velikih i srednjih poduzetnika podliježu obvezi revizije godišnjih financijskih izvještaja.¹⁵ Pregled obveznih financijskih izvještaja i računovodstvenih standarda prema veličinama poduzetnika dan je u tablici broj 2.

¹² Narodne novine, (2016): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 120, čl. 19.

¹³ Narodne novine, (2016): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 120, čl. 21.

¹⁴ Godišnji konsolidirani financijski izvještaji su zbrojeni financijski izvještaji grupe poduzetnika u kojoj određeni poduzetnik ima kontrolu nad jednim ili više poduzetnika u određivanju politika.

¹⁵ Narodne novine, (2016): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 120, čl. 20.

Tablica 2: Obvezni financijski izvještaji i računovodstveni standardi za poduzetnike

VELIČINA PODUZETNIKA	OBVEZNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJI	RAČUNOVODSTVENI STANDARDI
MIKRO I MALI	• izvještaj o financijskom položaju (bilanca) • račun dobiti i gubitka • bilješke uz financijske izvještaje	Obveznici primjene HSFI
SREDNJI	• izvještaj o financijskom položaju (bilanca) • račun dobiti i gubitka • izvještaj o novčanim tokovima • izvještaj o promjenama kapitala • bilješke uz financijske izvještaje	Obveznici primjene HSFI
VELIKI	• izvještaj o financijskom položaju (bilanca) • račun dobiti i gubitka • izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti • izvještaj o novčanim tokovima • izvještaj o promjenama kapitala • bilješke uz financijske izvještaje	Obveznici primjene MSFI/MRS

Izvor: Narodne novine, (2016): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 120, čl. 19.

2.2. Temeljni financijski izvještaji

Financijski izvještaji su glavni izvor informacija o poslovanju društva. Treba imati na umu da informacije sadržane u financijskim izvještajima predstavljaju prošle rezultate, a dobri povijesni rezultati ne znače da će se prošli uspjesi nastaviti u budućnosti.¹⁶ Uobičajeno se sastavljaju uz pretpostavku da poduzeće posluje vremenski neograničeno te da će nastaviti poslovati i u budućnosti.¹⁷

2.2.1. Izvještaj o financijskom položaju (bilanca)

Izvještaj o financijskom položaju (bilanca), kao temeljni financijski izvještaj, prikazuje imovinu, kapital i obveze određenog gospodarskog subjekta u određenom vremenskom trenutku, najčešće na kraju fiskalne godine.¹⁸ Iz bilance se mogu iščitati informacije o sigurnosti poslovanja.¹⁹

¹⁶ Vidučić, L.J. (2012): Financijski menadžment, RRIF Plus d.o.o., Zagreb, str. 374.

¹⁷ Vujević, I. (2009): Analiza financijskih izvještaja, ST-tisak, Split, str. 33.

¹⁸ Vidučić, L.J. (2012): Financijski menadžment, RRIF Plus d.o.o., Zagreb, str. 376.

¹⁹ Dečman, N. (2012): Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u RH, Ekonomski Pregled, br. 63, str 449.

Osnovni elementi bilance su imovina (aktiva) te obveze i kapital (pasiva) s tim da je imovina jednaka zbroju obveza i kapitala.

Imovina predstavlja resurse u vlasništvu poduzeća kojima se ono koristi za obavljanje svoje djelatnosti. Prema kriteriju vremena tj. prema vremenu u kojem se očekuje pretvorba određene imovine u novac ona se dijeli na dugotrajnu i kratkotrajnu. Kratkotrajna se imovina dalje u bilanci dijeli na potraživanja, financijsku imovinu, zalihe i novac, a dugotrajna na potraživanja, financijsku imovinu, materijalnu i nematerijalnu.²⁰

Obveze i kapital su izvori imovine. Pritom je kapital vlastiti izvor, a obveze tuđi izvor imovine. Tuđim izvorima smatraju se različite pravne i fizičke osobe koje su uložile svoju imovinu u određeni gospodarski subjekt.²¹

Kvaliteta informacija u bilanci ovisi o načinu sistematizacije njenih elemenata. Stoga se treba voditi računa o formalnom izgledu bilance i o strukturi aktive i pasive. Formalno se bilanca može sastaviti u obliku jednostranog (prvo se unosi aktiva, a zatim pasiva) i dvostranog izvještaja (na lijevoj strani se unosi aktiva, a na desnoj pasiva). Za potrebe analize financijskih izvještaja pogodniji je dvostrani oblik. Struktura aktive ovisi o kriterijima funkcionalnosti i likvidnosti, a pasive o kriteriju namjene i ročnosti. Prema kriteriju funkcionalnosti unose se pozicije iste funkcionalne skupine kojima se redoslijed određuje prema kriteriju likvidnosti. Na primjer, kriterij rastuće likvidnosti nalaže da se prvo unose najnelikvidniji oblici dugotrajne imovine (nematerijalna, materijalna itd.). Kriterij namjene u pasivi odnosi se na osnovna pravila financiranja imovine što znači da dugotrajna imovina treba biti financirana iz dugoročnih i trajnih izvora, a kratkotrajna iz kratkoročnih i dijela dugoročnih izvora. Redoslijed pasive se određuje prema kriteriju ročnosti što znači da se pozicije unose prema roku dospijeca. Kriteriji aktive i pasive se trebaju uskladiti.²²

²⁰ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 55-57.

²¹ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 58.

²² Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 64-65.

2.2.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka prikazuje prihode, rashode i rezultat poslovanja (dobit ili gubitak) u određenom vremenskom razdoblju.²³ Dok se iz bilance dobije informacija o sigurnosti poslovanja, račun dobiti i gubitka odraz je uspješnosti poslovanja.²⁴

Prihodi su povećanje ekonomskih koristi koji nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza, a rashodi su smanjenje ekonomskih koristi i posljedica su smanjenja imovine i povećanja obveza. Pritom se radi samo o onom povećanju odnosno smanjenju imovine i obveza u onom dijelu koji utječe na povećanje ili smanjenje kapitala.²⁵ Prihodi i rashodi se dijele na:²⁶

- poslovne i
- financijske.

Naime, u računu dobiti i gubitka je ukinuta pozicija izvanrednih prihoda i rashoda te se oni iskazuju u poziciji ostalih prihoda odnosno rashoda.

Rezultat poslovanja utvrđuje se na kraju izvještajnog razdoblja na sljedeći način:²⁷

$$\text{PRIHODI} - \text{RASHODI} = \text{FINANCIJSKI REZULTAT}$$

$$\text{PRIHODI} > \text{RASHODI} = \text{DOBIT}$$

$$\text{PRIHODI} < \text{RASHODI} = \text{GUBITAK}$$

Ako je razlika između prihoda i rashoda pozitivna onda se dobit nakon oporezivanja raspodjeljuje na rezerve, dividende i na zadržanu dobit. O raspodjeli dobiti odlučuje poduzeće, a zakonom je reguliran iznos dobiti koji se odvaja za zakonske rezerve.²⁸

²³ Vidučić, L.J. (2012): Financijski menadžment, RRIF Plus d.o.o., Zagreb, str. 378.

²⁴ Dečman, N. (2012): Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u RH, Ekonomski Pregled, br. 63, str. 449.

²⁵ Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 68-69.

²⁶ Narodne novine, (2015): Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 96.

²⁷ Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 69.

²⁸ Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 70.

Veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa obvezni su sastavljati i izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti koji predstavlja dopunski izvještaj računu dobiti i gubitka. Izvještaj obuhvaća izravne promjene kapitala koje nisu prikazane u računu dobiti i gubitka. Obveznici primjene MSFI mogu sastaviti račun dobiti i gubitka kao jedan izvještaj ili kao:²⁹

- izvještaj o dobiti koji prikazuje dobit i gubitak te
- izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti koji nakon prikaza dobiti/gubitka prikazuje ostale komponente sveobuhvatne dobiti.

2.2.3. Izvještaj o novčanom toku

Izvještaj o novčanom toku prikazuje primitke, izdatke novca i novčanih ekvivalenata te njihovu razliku tijekom određenog vremenskog razdoblja.³⁰

Menadžeri koriste izvještaj o novčanim tijekovima za analizu tijekova novca iz prošlog razdoblja i za planiranje budućih novčanih tijekova. Uz nastojanje osiguranja profita, uz pomoć ovog izvještaja, oni nastoje osigurati i informacije o izvorima i uporabi novca koje zanimaju prvenstveno vlasnike ali i ostale zainteresirane korisnike.³¹

U izvještaju se novčani tijekovi dijele na novčane tokove od:³²

- poslovnih aktivnosti,
- investicijskih aktivnosti i
- financijskih aktivnosti.

Poslovne aktivnosti su vezane za tekuće poslovanje poduzeća te se novčani tokovi tih aktivnosti uključuju u određivanje financijskog rezultata. Iznos novčanih tokova ovih

²⁹ Narodne novine, (2012): Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 118, čl. 1.

³⁰ Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 81.

³¹ Vidučić, L.J. (2012): Financijski menadžment, RRIF Plus d.o.o., Zagreb, str. 380-381.

³² Narodne novine, (2009): Odluka o objavljivanju međunarodnih standarda financijskog izvještavanja: MRS 7, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 136, str. 18.

aktivnosti pokazuje koliko je subjekt ostvario novčanih tokova za otplate zajma, plaćanje dividendi, očuvanje poslovne sposobnosti subjekta i ostvarivanje novih ulaganja bez korištenja vanjskih izvora financiranja.³³

Investicijske aktivnosti su rezultat nabave i prodaje dugotrajne imovine. Novčani tokovi iz ovih aktivnosti su namijenjeni stvaranju budućih novčanih tokova i dobiti.³⁴

Financijske aktivnosti nastaju prikupljanjem novca za tekuće poslovanje. Novčani tokovi iz ovih aktivnosti pomažu vjerovnicima da predvide buduće novčane tokove.³⁵

Izvještaj o novčanom toku može se sastaviti primjenom dvije metode:³⁶

- direktna metoda – objavljuju se primici i izdaci razvrstani po poslovnim, investicijskim i financijskim aktivnostima i to u bruto iznosu;
- indirektna metoda – neto dobit ili gubitak se usklađuje za nenovčane prihode i rashode te promjene u kratkotrajnoj imovini (osim novca i novčanih ekvivalenata) i kratkoročnim obvezama.

Temeljem odnosa među novčanim tokovima po vrstama aktivnosti može se ocjeniti trenutno stanje poduzeća te se na temelju prognoze mogu dati preporuke za budućnost. Upravljanje na temelju odnosa među novčanim tokovima po vrstama aktivnosti prikazano je u sljedećoj tablici.

³³ Narodne novine, (2009): Odluka o objavljivanju međunarodnih standarda financijskog izvještavanja: MRS 7, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 136, str. 18.

³⁴ Ibidem.

³⁵ Narodne novine, (2009): Odluka o objavljivanju međunarodnih standarda financijskog izvještavanja: MRS 7, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 136, str 19.

³⁶ Perkušić, D. (2016): Osnove računovodstva, Sveučilišni odjel za stručne studije, Split, str. 78-79.

Tablica 3: Novčani tokovi, ocjene i prognoze poslovanja

NOVČANI TOKOVI			OCJENA POSLOVANJA	PROGNOZA ZA BUDUĆNOST I PREPORUKE
POSL.	INV.	FIN.		
+	-	-	Najbolja situacija, poduzeće redovnim poslovanjem generira dovoljno novca za povrat duga i financiranje kapitalnih ulaganja.	Zrelo, uspješno poduzeće ili poduzeće u fazi umjerenog rasta, što se može očekivati i u budućnosti ako uprava nastavi s unaprjeđenjima.
+	-	+	Iako poduzeće stvara novac redovnim poslovanjem, potrebna su dodatna vanjska sredstva za financiranje duga koja poduzeće osigurava prodajom dugotrajne imovine.	Poduzeće je počelo s fazom rasta za koju se očekuje da će se nastaviti. Uprava mora nastaviti s unaprjeđenjima kako bi u budućnosti redovnim poslovanjem osigurala dovoljno novca za povrat duga.
+	+	-	Iako poduzeće stvara novac redovnim poslovanjem, potrebna su dodatna vanjska sredstva za financiranje duga koja poduzeće osigurava prodajom dugotrajne imovine.	Poduzeće je u fazi pada. Uprava mora provesti restrukturiranje, u suprotnom će se nastaviti loše poslovanje pa postoji opasnost od stečaja.
-	-	+	Poduzeće redovnim poslovanjem ne stvara dovoljno novca za financiranje poslovanja i kapitalnih ulaganja pa je potrebno vanjsko financiranje.	Zrela poduzeća koja se zadužuju za kapitalna ulaganja ili „start-up“ poduzeća. Promišljenim unaprjeđenjima uprava mora u budućnosti redovnim poslovanjem osigurati dovoljno novca za povrat duga, inače postoji opasnost od stečaja.
-	+	-	Poduzeće prodaje dugotrajnu imovinu da bi financiralo redovno poslovanje i vratilo dug.	Poduzeće je vjerojatno u financijskim problemima i ugrožena mu je egzistencija. Potrebno je žurno pristupiti restrukturiranju i unaprjeđenjima, inače je velika vjerojatnost stečaja.
-	+	+	Poduzeće redovnim poslovanjem ne stvara dovoljno novca, pa poslovanje financira prodajom dugotrajne imovine i zaduživanjem.	Poduzeće je u završnoj fazi životnog ciklusa ili pred restrukturiranjem. Vjerojatno će uskoro zapasti u financijske probleme, ukoliko se žurno ne pristupi restrukturiranju i unaprjeđenjima.
+	+	+	Neobičan obrazac novčanih tijekova koji nije dugoročno održiv.	Poduzeće se priprema za aktivnosti preuzimanja i stjecanja. Uprava mora nastaviti s unaprjeđenjima kako bi u budućnosti redovnim poslovanjem osigurao dovoljno novca za povrat duga i kapitalne investicije.
-	-	-	Neobičan obrazac novčanih tijekova, neodrživ.	-

Izvor: Aljinović Barać, Ž. (2016): Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijali, akademska godina 2009/2010, Ekonomski fakultet Split, Split.

2.2.4. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala pokazuje povećanje ili smanjenje neto imovine (kapitala) između dva izvještajna razdoblja.³⁷

Osim promjene kapitala pokazuje njegovo povećanje ili smanjenje koje je rezultat gospodarskih aktivnosti (mimo računa dobiti i gubitka). Subjekt mora u izvještaju o promjenama kapitala ili u bilješkama prikazati ukupni iznos dividendi koje su isplaćene vlasnicima i iznos dividende po dionici.³⁸

Ovaj izvještaj kroz politiku dividendi odražava interese ulagača, vlasnika i samog poduzeća. Naime, manji iznos odobrenih dividendi znači da veći iznos dobiti ostaje u poduzeću i obratno.³⁹

2.2.5. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje su objašnjenja koja su subjekti obvezni sastavljati kako bi dodatno pojasnili neke pozicije u temeljnim financijskim izvještajima. One moraju sadržavati sve informacije koje su potrebne kako bi korisnici financijskih izvještaja razumjeli i ocijenili poslovanje.⁴⁰

Bilješke se uobičajeno navode po sljedećem redoslijedu:⁴¹

- izjava o sukladnosti s MSFI-ima,
- sažetak primijenjenih važnih računovodstvenih politika,
- informacije koje potkrepljuju stavke u temeljnim financijskim izvještajima i to po redoslijedu prema kojemu su izvještaji i stavke prikazani,

³⁷Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 87.

³⁸Perkušić, D. (2016): Osnove računovodstva, Sveučilišni odjel za stručne studije, Split, str. 87.

³⁹Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 87-88.

⁴⁰Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 89.

⁴¹Narodne novine, (2009): Odluka o objavljivanju međunarodnih standarda financijskog izvještavanja: MRS 1, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 136, str. 11.

- druga objavljivanja koja uključuju nepredviđene obveze i nepriznate ugovorno preuzete obveze te nefinancijske informacije.

2.3. Tehnike analize financijskih izvještaja

Analiza financijskih izvještaja se odnosi na primjenu različitih analitičkih instrumenata i postupaka koji služe za pretvorbu podataka u informacije koje koriste razni zainteresirani korisnici za donošenje odluka.⁴² Važno je napomenuti da prilikom sastavljanja izvještaja o obavljenoj analizi treba imati na umu da je za preciznije informacije potrebno puno vremena. Naime, svaka procjena može pomoći u upravljanju poduzećem ako je pravovremeno dostavljena korisnicima, a ako nije ona ima samo povijesno značenje i nije upotrebljiva za upravljanje.⁴³

Tehnike analize financijskih izvještaja su:⁴⁴

- horizontalna analiza,
- vertikalna analiza te
- analiza putem pokazatelja.

2.3.1. Horizontalna analiza

Horizontalna analiza je dinamička analiza financijskih izvještaja što znači da omogućuje uspoređivanje podataka kroz dulje vremensko razdoblje kako bi se otkrile promjene određenih pozicija u financijskim izvještajima.⁴⁵ Tendencija promjena se sagledava pomoću serije indeksa.⁴⁶

⁴² Aljinović Barać, Ž. (2016): Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijali, akademska godina 2013/2014, Ekonomski fakultet Split, Split.

⁴³ Žager, K., Žager, L. (1999): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 156.

⁴⁴ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 224.

⁴⁵ Smith, J.L., Keith, R.M., Stephens, W.L. (1988): Financial Accounting, McGraw-Hill Book Company, New York, str. 653.

⁴⁶ Aljinović Barać, Ž. (2016): Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijali, akademska godina 2013/2014, Ekonomski fakultet Split, Split.

Alati horizontalne analize su:⁴⁷

- komparativni financijski izvještaji koji služe za usporedbu postotnih promjena određenih pozicija kroz duže vremensko razdoblje,
- sagledavanje tendencija promjena pomoću serije indeksa i
- grafičko prikazivanje.

Horizontalna analiza se provodi sljedećim redoslijedom:⁴⁸

- određuje se bazna godina,
- računa se apsolutni iznos promjene vrijednosti svake pozicije po razdobljima,
- računa se postotna promjena svake pozicije po razdobljima,
- interpretiraju se dobiveni rezultati.

Kod horizontalne analize za izračune postotnih promjena uobičajeno se računaju bazni indeksi što ne znači da se ne mogu računati i verižni indeksi.⁴⁹

2.3.2. Vertikalna analiza

Vertikalna analiza se koristi za usporedbu pozicija financijskih izvještaja u jednoj godini, a za to su potrebne podloge koje omogućuju uvid u strukturu financijskih izvještaja koji su predmet analize.⁵⁰ Jedna stavka pojedinog financijskog izvještaja se uzima kao konstanta te se u odnosu na nju računa postotni odnos svih ostalih stavki.⁵¹

⁴⁷ Aljinović Barać, Ž. (2016): Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijali, akademska godina 2013/2014, Ekonomski fakultet Split, Split.

⁴⁸ Ibidem

⁴⁹ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 228.

⁵⁰ Smith, J.L., Keith, R.M., Stephens, W.L. (1988): Financial Accounting, McGraw-Hill Book Company, New York, str.656.-657.

⁵¹ Vuko, T. (2010): Analiza financijskih izvještaja, autorski materijali, akademska godina 2010/2011, Ekonomski fakultet Split, Split.

Alati vertikalne analize su:⁵²

- strukturni financijski izvještaji te
- grafičko prikazivanje.

Vertikalna analiza se provodi sljedećim redoslijedom:⁵³

- određuje se bazna vrijednost,
- računa se postotna promjena svake pozicije u strukturi,
- interpretiraju se dobiveni rezultati.

Kod bilance se uobičajeno pojedine pozicije izračunavaju kao postotak od ukupne aktive ili pasive, u računu dobiti i gubitka kao postotak od neto prodaje (prihodi od prodaje).⁵⁴ U izvještaju o novčanom toku pojedine stavke se obično računaju kao postotak svih novčanih primitaka (ako je sastavljen direktnom metodom) te kao postotak ukupnog stanja novca (ako je sastavljen indirektnom metodom).⁵⁵

2.3.3. Osnovni financijski pokazatelji

Pokazatelji se računaju kako bi se stvorila informacijska podloga za donošenje odluka. Oni stavljaju u odnos dvije ekonomske veličine čija veza ima smisla.⁵⁶ Skupine financijskih pokazatelja koje će se navesti u nastavku su: pokazatelji likvidnosti, pokazatelji aktivnosti, pokazatelji zaduženosti, pokazatelji ekonomičnosti i pokazatelji profitabilnosti. Za svaku skupinu su navedene formule za izračun svakog od odabranih pokazatelja te njihove kritične vrijednosti.

⁵² Aljinović Barać, Ž. (2016): Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijali, akademska godina 2013/2014, Ekonomski fakultet Split, Split.

⁵³ Ibidem

⁵⁴ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 230.

⁵⁵ Aljinović Barać, Ž. (2016): Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijali, akademska godina 2013/2014, Ekonomski fakultet Split, Split.

⁵⁶ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 244.

Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti pokazuju sposobnost poduzeća da podmiri svoje dospjele kratkoročne obveze.⁵⁷ Pokazatelji likvidnosti i njihov izračun prikazani su u tablici 4.

Tablica 4: Pokazatelji likvidnosti

NAZIV POKAZATELJA	FORMULA	KRITIČNA VRIJEDNOST
Koeficijent trenutne likvidnosti	novac / kratkoročne obveze	$\geq 0,10$
Pokazatelj tekuće likvidnosti	kratkotrajna imovina / kratkoročne obveze	≥ 2 ($\geq 1,5$)
Pokazatelj ubrzane likvidnosti	kratkotrajna imovina - zalihe / kratkoročne obveze	≥ 1
Koeficijent financijske stabilnosti	dugotrajna imovina / kapital + dugoročne obveze	< 1

Izvor: Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 248-250. i Vidučić, L.J. (2012): Financijski menadžment, RRIF Plus d.o.o., Zagreb, str. 393-394.

Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti se još zovu koeficijenti obrtaja. Računaju se stavljanjem u odnos prosječnog prometa i prosječnog stanja određene varijable. Pomoću njih može se računati prosječan broj dana odnosno prosječno vrijeme vezivanja sredstava.⁵⁸ U tablici 5 navedeni su pokazatelji aktivnosti zajedno s načinom izračuna i kritičnom vrijednosti.

Tablica 5: Pokazatelji aktivnosti

NAZIV POKAZATELJA	FORMULA	KRITIČNA VRIJEDNOST
Koeficijent obrta ukupne imovine	ukupni prihod / ukupna imovina	što veći
Koeficijent obrta kratkotrajne	ukupni prihod / kratkotrajna imovina	što veći
Koeficijent obrta potraživanja	prihod od prodaje / potraživanja	što veći
Dani naplate potraživanja	broj dana u godini / koeficijent obrta potraživanja	što manji

Izvor: Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 251-252.

⁵⁷ Rašić Jelavić, S., Brkić, I., Kožul, A. (2016): Financijski pokazatelji cementne industrije u Hrvatskoj, Ekonomska misao i praksa, br. 2, str. 574. Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/171477> (28.7.2017)

⁵⁸ Ibidem (28.7.2017)

Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti mjere u kojem je stupnju zaduženo poduzeće.⁵⁹ Pokazatelji zaduženosti, formule za izračun i kritične vrijednosti prikazane su u sljedećoj tablici.

Tablica 6: Pokazatelji zaduženosti

NAZIV POKAZATELJA	FORMULA	KRITIČNA VRIJEDNOST
Koeficijent zaduženosti	ukupne obveze / ukupna imovina	$\leq 0,5$
Koeficijent vlastitog financiranja	glavnica / ukupna imovina	$> 0,5$
Koeficijent financiranja	ukupne obveze / glavnica	što manji
Faktor zaduženosti	ukupne obveze / zadržana dobit + amortizacija	< 5
Stupanj pokrića I	glavnica / dugotrajna imovina	$> 0,5$
Stupanj pokrića II	glavnica + dugoročne obveze / dugotrajna imovina	> 1

Izvor: Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 250-251.

Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti pokazuju koliko se prihoda dobije po jedinici rashoda.⁶⁰ Odabrani pokazatelji s izračunom i kritičnom vrijednosti prikazani su u tablici 7.

Tablica 7: Pokazatelji ekonomičnosti

NAZIV POKAZATELJA	FORMULA	KRITIČNA VRIJEDNOST
Ekonomičnost ukupnog	ukupni prihodi / ukupni rashodi	što veći
Ekonomičnost poslovnih	poslovni prihodi / poslovni rashodi	što veći
Ekonomičnost financiranja	financijski prihodi / financijski rashodi	što veći

Izvor: Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 252.

⁵⁹ Rašić Jelavić, S., Brkić, I., Kožul, A. (2016): Financijski pokazatelji cementne industrije u Hrvatskoj, Ekonomska misao i praksa, br. 2, str. 575. Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/171477> (28.7.2017)

⁶⁰ Ibidem (28.7.2017)

Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti mjere snagu zarade poduzeća. Odabrani pokazatelji ekonomičnosti su, zajedno s formulama i kritičnim vijednostima, prikazani u tablici 8.⁶¹

Tablica 8: Pokazatelji profitabilnosti

NAZIV POKAZATELJA	FORMULA	KRITIČNA VRIJEDNOST
Neto profitna marža	neto dobit / ukupni prihod	što veći
Bruto profitna marža	bruto dobit / ukupni prihod	što veći
Povrat na imovinu (ROA)	operativna dobit / ukupna imovina	što veći
Povrat na vlastiti kapital (ROE)	neto dobit/ vlastiti kapital (glavnica)	što veći

Izvor: Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 253. i Aljinović Barać, Ž. (2016): Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijali, akademska godina 2009/2010, Ekonomski fakultet Split, Split.

2.4. Modeli procjene poslovne izvrsnosti

Modeli procjene poslovne izvrsnosti u svijetu su:⁶²

- EFQM u Europi,
- Malcom Baldrige National Quality Award u SAD-u i
- Demingova nagrada u Japanu.

U Hrvatskoj se za procjenu poslovne izvrsnosti koriste Altmanov Z - score i BEX index koji su prilagođeni uvjetima poslovanja u hrvatskom gospodarstvu, a čija je prednost što omogućuju brzu i jednostavnu procjenu.⁶³

⁶¹ Vidučić, LJ. (2012): Financijski menadžment, RRIF Plus d.o.o., Zagreb, str. 401.

⁶² Cita, M., Stjepanović, S., Stanić, M. (2015): Procjena poslovne izvrsnosti malog poduzeća u Republici Hrvatskoj – primjer iz prakse u Računovodstvo i menadžment, 16. međunarodna znanstvena i stručna konferencija, Hrvatski računovođa i RRIF, Primošten, str. 13.

⁶³ Cita, M., Stjepanović, S., Stanić, M. (2015): Procjena poslovne izvrsnosti malog poduzeća u Republici Hrvatskoj – primjer iz prakse u Računovodstvo i menadžment, 16. međunarodna znanstvena i stručna konferencija, Hrvatski računovođa i RRIF, Primošten, str. 14.

2.4.1. Altmanov Z – score model

Ovaj model razvio je Edward I. Altman 1968. godine. Razvio ga je na temelju istraživanja 66 američkih poduzeća, koja su kotirala na burzi, tako da ih je podijelio na dva jednaka dijela. Naime, 33 poduzeća su bila u stečaju, a druga 33 su uspješno poslovala.⁶⁴ Sva poduzeća su obavljala proizvodnu djelatnost te imala približno jednaku veličinu aktive.

Prvobitni model je prikazan sljedećom formulom:⁶⁵

$$Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 1,0X_5 \quad (1)$$

Formule za izračun svakog pojedinog pokazatelja prikazane su u tablici 8.

Tablica 9: Pokazatelji Altmanovog Z – score modela

NAZIV POKAZATELJA	FORMULA
X ₁	radni kapital/ ukupna aktiva
X ₂	zadržana dobit/ ukupna aktiva
X ₃	dobit prije kamata i poreza/ ukupna aktiva
X ₄	tržišna vrijednost glavnice/ ukupne obveze
X ₅	ukupni prihodi/ ukupna aktiva

Cita, M., Stjepanović, S., Stanić, M. (2015): Procjena poslovne izvrsnosti malog poduzeća u Republici Hrvatskoj – primjer iz prakse u Računovodstvo i menadžment, 16. međunarodna znanstvena i stručna konferencija, Hrvatski računovođa i RRIF, Primošten, str. 15.

Obzirom da prethodni model nije bio primjenjiv za poduzeća koja ne kotiraju na burzi, 1993. godine model Altman je model revidirao tako što je kod pokazatelja X₄ tržišnu vrijednost zamijenio knjigovodstvenom vrijednosti. Nova formula za izračun je:⁶⁶

$$Z' = 0,717X_1 + 0,847X_2 + 3,107X_3 + 0,42X_4 + 0,998X_5 \quad (2)$$

⁶⁴ Cita, M., Stjepanović, S., Stanić, M. (2015): Procjena poslovne izvrsnosti malog poduzeća u Republici Hrvatskoj – primjer iz prakse u Računovodstvo i menadžment, 16. međunarodna znanstvena i stručna konferencija, Hrvatski računovođa i RRIF, Primošten, str. 14.

⁶⁵ Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 270.

⁶⁶ Cita, M., Stjepanović, S., Stanić, M. (2015): Procjena poslovne izvrsnosti malog poduzeća u Republici Hrvatskoj – primjer iz prakse u Računovodstvo i menadžment, 16. međunarodna znanstvena i stručna konferencija, Hrvatski računovođa i RRIF, Primošten, str. 15.

Kako bi model bio primjenjiv i za neproizvodna poduzeća Altman je izbacio pokazatelj X_5 . Formula za izračun Altmanovog Z'' - scorea za neproizvodna poduzeća glasi:⁶⁷

$$Z'' = 6,56X_1 + 3,26X_2 + 6,72X_3 + 1,05 X_4 \quad (3)$$

Raspon ocjene odnosno rizik stečaja za svaki z - score model prikazan je u tablici 10.

Tablica 10: Granične vrijednosti za Altmanov Z – score

Z – SCORE MODEL	RASPON OCJENE – RIZIK STEČAJA			
	Vrlo mali	„Sivo“ područje		Vrlo veliki 95%
		Zabrinutost	U roku 2 god.	
Originalni Z	$\geq 3,0$	2,99-2,79	2,78-1,81	$\leq 1,80$
Z'	$\geq 2,9$	2,89-2,69	2,68-1,24	$\leq 1,23$
Z''	$\geq 2,6$	2,59-2,39	2,38-1,11	$\leq 1,10$

Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 272.

Što je viši z - score to je vjerojatnost odlaska u stečaj manja. To se odnosi na gornje granice 3,0, 2,9 i 2,6 što znači da su financijski zdrava ona poduzeća kod kojih je ovaj pokazatelj veći od te tri vrijednosti. Ona poduzeća koja se nalaze u sivoj zoni podložna su stečaju, ali je moguće i da se stečaj neće dogoditi pa su zbog sumnje u klasifikacijsku pogrešku društva koja spadaju u „sivu“ zonu okarakterizirana su kao financijski ugrožena poduzeća s mogućnošću ozdravljenja.

Ona poduzeća čiji je pokazatelj manji ili jednak 1,10, 1,23 ili 1,8, ovisno o djelatnosti, imaju vrlo visok rizik odlaska u stečaj vjerojatno unutar jedne godine. S obzirom da prognostička vrijednost opada s protekom godina, prilikom ocjene vremenske neograničenosti poslovanja potrebno je model koristiti za najmanje 3 godine.⁶⁸

⁶⁷ Cita, M., Stjepanović, S., Stanić, M. (2015): Procjena poslovne izvrsnosti malog poduzeća u Republici Hrvatskoj – primjer iz prakse u Računovodstvo i menadžment, 16. međunarodna znanstvena i stručna konferencija, Hrvatski računovođa i RRIF, Primošten, str. 15.

⁶⁸ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 272.

2.4.2. Business Excellence (BEX) indeks model

BEX model razvijen je od strane Željane Aljinović Barać i Vinke Belaka 2007. godine s namjerom da se napravi model procjene poslovne izvrsnosti čije je korištenje jednostavno. Namijenjen je za društva koja kotiraju na burzi u Hrvatskoj, ali mu je prednost što se može izračunati i za društva koja ne kotiraju na tržištu kapitala s tim da postoje određena ograničenja pri izračunu nekih pokazatelja.⁶⁹

Ovaj model je konstruiran u softverskom statističkom paketu SPSS v13.0, a podaci su preuzeti iz financijskih izvještaja društava s burzi u Hrvatskoj u razdoblju od 2000. do 2006. Korišteno je četrnaest pokazatelja koji su odabrani na temelju kriterija održivosti i kompatibilnosti u prikazivanju izvrsnosti. BEX indeks pokazuje i mjeri trenutačnu poslovnu izvrsnost („lagging“ dimenzija poslovne izvrsnosti) i očekivanu poslovnu izvrsnost („leading“ dimenzija poslovne izvrsnosti).⁷⁰

Formula za izračun BEX indeksa je:

$$\text{BEX} = 0,388\text{ex}_1 + 0,579\text{ex}_2 + 0,153\text{ex}_3 + 0,316\text{ex}_4 \quad (4)$$

Pokazatelji koji su potrebni za izračun ovog indeksa dani su u tablici 11.

Tablica 11: Pokazatelji od kojih se sastoji BEX indeks

NAZIV POKAZATELJA	FORMULA	KONTROLNA MJERA
Profitabilnost (ex₁)	EBIT/ ukupna aktiva	≥17,20%
Stvaranje vrijednosti (ex₂)	neto poslovna dobit/ vl. kapital* cijena kapitala	>1
Likvidnost (ex₃)	radni kapital/ukupna aktiva	≥25%
Financijska snaga (ex₄)	5*(dobit+deprecijacija+amortizacija)/ukupne obveze	≤10

Izvor: Belak, V., Aljinović Barać, Ž. (2008): Tajne tržišta kapitala, Belak excellens, Zagreb, str. 31.

⁶⁹Belak, V., Aljinović Barać, Ž. (2008): Tajne tržišta kapitala, Belak excellens, Zagreb, str. 27.

⁷⁰Belak, V., Aljinović Barać, Ž. (2008): Tajne tržišta kapitala, Belak excellens, Zagreb, str. 29-30.

U nastavku su pojašnjeni pokazatelji iz tablice 11.⁷¹

- ex_1 = Profitabilnost

Ovaj pokazatelj stavlja u odnos dobit prije kamata i poreza na dobit (EBIT) i kapital koji je mjeran ukupnom aktivom. Ovaj pokazatelj se naziva „tromi pokazatelj“ jer nema veliki utjecaj na konačnu visinu BEX indeksa nego mu je glavna zadaća da stabilizira BEX model. On ima znatno veću ulogu kada se poslovna izvrsnost procjenjuje po segmentima.

- ex_2 = Stvaranje vrijednosti

Pokazatelj ex_2 u brojniku koristi neto dobit da se izbjegnu utjecaji izvanrednih događaja na financijski rezultat. Vlasnički kapital iz nazivnika podrazumijeva upisani kapital uvećan za eventualne dobitke i rezerve, a za cijenu kapitala se koristi kamatna stopa na oročenu štednju u bankama kao povrat koji vlasnici mogu ostvariti na alternativno i relativno nerizično ulaganje. U 2008. godini ta je kamata bila 4% ali u 2015. se kretala između 2% i 3%.⁷²

- ex_3 = Likvidnost

Radni kapital iz brojnika se dobije izračunom razlike između tekuće aktive i tekućih obveza. Ovaj pokazatelj, kao i ex_1 , nema veliki utjecaj na konačni rezultat BEX indeksa. Unatoč tome, oba „tromi pokazatelja“ sprječavaju velike oscilacije te opredjeljuju rezultate indeksa u graničnim područjima.

- ex_4 = Financijska snaga

Financijska snaga se temelji na odnosu između teorijski slobodnog novca iz svih aktivnosti i pokrića svih obveza teorijski slobodnim novcem. Što je manje vremena potrebno da se obveze pokriju iz zarade od slobodnog novca, utjecaj ovog pokazatelja na izvrsnost progresivno raste. Naime, skraćanje vremena pokrića obveza slobodnim novcem na manje od šest mjeseci ne utječe značajno na izvrsnost.

⁷¹Belak, V., Aljinović Barać, Ž. (2008): Tajne tržišta kapitala, Belak excellens, Zagreb, str. 32-33.

⁷²Cita, M., Stjepanović, S., Stanić, M. (2015): Procjena poslovne izvrsnosti malog poduzeća u Republici Hrvatskoj – primjer iz prakse u Računovodstvo i menadžment, 16. međunarodna znanstvena i stručna konferencija, Hrvatski računovođa i RRIF, Primošten, str. 17.

Rangiranje prema BEX indeksu s prognostičkim očekivanjima prikazuje sljedeća tablica.

Tablica 12: Raspon BEX indeksa i prognoza za budućnost

BEX INDEKS	RANG POSLOVNE IZVRSNOSTI	PROGNOZA ZA BUDUĆNOST
BEX $\geq$ 6,01 četiri god. uzastopno	svjetska klasa	Tvrtka posluje s dobrim rezultatima što se očekuje i u iduće četiri godine, ako menadžment nastavi s unaprjeđenjima.
BEX $\geq$ 6,01	kandidat za svjetsku klasu	Tvrtka posluje izvrsno što se može očekivati i u sljedeće tri godine, ako menadžment nastavi s unaprjeđenjima.
4,01 $\leq$ BEX $\leq$ 6,00	izvrsno	Tvrtka posluje izvrsno što se može očekivati i u iduće tri godine, ako menadžment nastavi s unaprjeđenjima.
2,01 $\leq$ BEX $\leq$ 4,00	vrlo dobro	Tvrtka posluje vrlo dobro što se može očekivati i u sljedeće dvije godine ako menadžment nastavi s unaprjeđenjima.
1,01 $\leq$ BEX $\leq$ 2,00	dobro	Tvrtka posluje dobro, ali se poboljšanje može očekivati samo ako se pristupi unaprjeđenjima.
0,00 $\leq$ BEX $\leq$ 1,00	granično područje između dobrog i lošeg	Poslovna izvrsnost je pozitivna, ali nije zadovoljavajuća. Potrebno je pristupiti ozbiljnim unaprjeđenjima.
BEX $<$ 0,00	loše	Ugrožena je egzistencija. Potrebno je žurno pristupiti restrukturiranju i unaprjeđenjima, inače će se loše poslovanje nastaviti pa postoji opasnost od propasti (vjerojatnost preko 90%)

Izvor: Belak, V., Aljinović Barać, Ž. (2008): Tajne tržišta kapitala, Belak excellens, Zagreb, str.34.

Ukupna poslovna izvrsnost se procjenjuje tako da se dobrim tvrtkama smatraju one koje imaju BEX indeks veći od jedan, onima koje imaju ovaj indeks između nula i jedan potrebna su unaprjeđenja, a onima kojima je BEX indeks negativan ugrožena je egzistencija.⁷³

⁷³ Belak, V., Aljinović Barać, Ž. (2008): Tajne tržišta kapitala, Belak excellens, Zagreb, str. 33.

3. STATISTIČKA ANALIZA POSLOVANJA DRUŠTVA TROMONT D.O.O. OD 2010. DO 2015. GODINE

U ovom dijelu rad opisat će se djelatnost i način poslovanja te statistički analizirati poslovanje Tromonta d.o.o. kako bi se izveli zaključci.

3.1. Opći podaci o društvu Tromont d.o.o.

Tromont d.o.o. je društvo u privatnom vlasništvu utemeljeno 1995. godine u Splitu. Glavna djelatnost društva je izgradnja objekata te izvođenje termotehničkih, hidro i elektro instalacija (NKD 43.22). U tvornici u mjestu Čaporice, Tromont projektira i proizvodi sve vrste ventilacijskih elemenata, čeličnih konstrukcija, elektro i hidrantskih ormara, brodskih pultova te pojedinačnih specijalnih proizvoda. Trenutno ima 185 zaposlenika.⁷⁴

Tromont posluje prema ISO standardima i to:

- ISO 9001:2008⁷⁵ – standard se odnosi na sustave upravljanja kvalitetom. Ovim certifikatom organizacije potvrđuju klijentima i ostalim zainteresiranim stranama da imaju uspješno implementiran sustav upravljanja kvalitetom. Ovaj certifikat vrijedi za područje: *Inženjering i izvođenje elektro, hidro i termo sustava u građevinarstvu, proizvodnja metalnih proizvoda i konstrukcija, te nisko i srednje naponskih ormara.*
- EN ISO 15085-2⁷⁶ – odnosi se na standarde zavarivanja u željezničkoj industriji.
- EN ISO 3834-3⁷⁷ – norma definira zahtjeve za kvalitetu zavarivanja taljenjem metalnih materijala kako u radionicama tako i na terenu. Ova norma ima tri razine kvalitete: ISO 3834-2, ISO 3834-3, ISO 3834-4.

⁷⁴ Tromont d.o.o. (2017): O nama. Dostupno na: <http://www.tromont.hr/o-nama/opcenito> (10.8.2017)

⁷⁵ Svijet kvalitete (2014): Certifikat ISO 9001. Dostupno na : <http://www.svijet-kvalitete.com/index.php/ne-propustite/2395-certifikat-iso-9001> (10.8.2017)

⁷⁶ TWI Certification Ltd. (2017): EN 15085. Dostupno na: <http://www.en15085.org/> (10.8.2017)

⁷⁷ International Organization for Standardization (2017): ISO 3834-1. Dostupno na: <https://www.iso.org/standards.html> (10.8.2017)

Društvo je primilo i brojna priznanja od kojih je istaknuta Zlatna Kuna Županijske HGK za najuspješnijeg srednjeg poduzetnika u 2008. i 2010. godini. Ujedno je dobitnik certifikata bonitetne izvrsnosti koji je međunarodno priznat, a tvrtke koje ga imaju mogu se svrstati uz bok tvrtkama iz Europske unije.⁷⁸

Kao srednji poduzetnik Tromont d.o.o. je obvezan sastavljati sljedeće financijske izvještaje:

- izvještaj o financijskom položaju (bilancu),
- račun dobiti i gubitka,
- izvještaj o novčanim tokovima,
- izvještaj o promjenama kapitala,
- bilješke uz financijske izvještaje.

Uz prethodno navedeno Tromont d.o.o. je dužan sastavljati i godišnje izvješće, a financijski izvještaji društva Tromont d.o.o. podliježu obvezi revizije godišnjih financijskih izvještaja.⁷⁹

3.2. Horizontalna analiza financijskih izvještaja

Horizontalnom odnosno dinamičkom analizom izračunat će se tendencija promjena pomoću serije indeksa, a analiza izračuna pojedinih pozicija financijskih izvještaja pojednostavnit će se upotrebom grafikona.

3.2.1. Horizontalna analiza bilance

U tablici 13 dana je skraćena bilanca pripremljena za analizu kroz razdoblje od 2010. do 2015. godine. U ovu bilancu uključeni su iznosi iz 2009. godine kako bi se mogle izračunati promjene stavki i u 2010. godini tj. kako vrijednost pozicija bilance u 2010. godini ne bi iznosila nula.

⁷⁸ Bisnode d.o.o. (2017): Certifikat bonitetne izvrsnosti. Dostupno na: <http://aaa.bisnode.hr/#secondPage> (10.8.2017)

⁷⁹ Narodne novine, (2016): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 120, čl. 20 i 21.

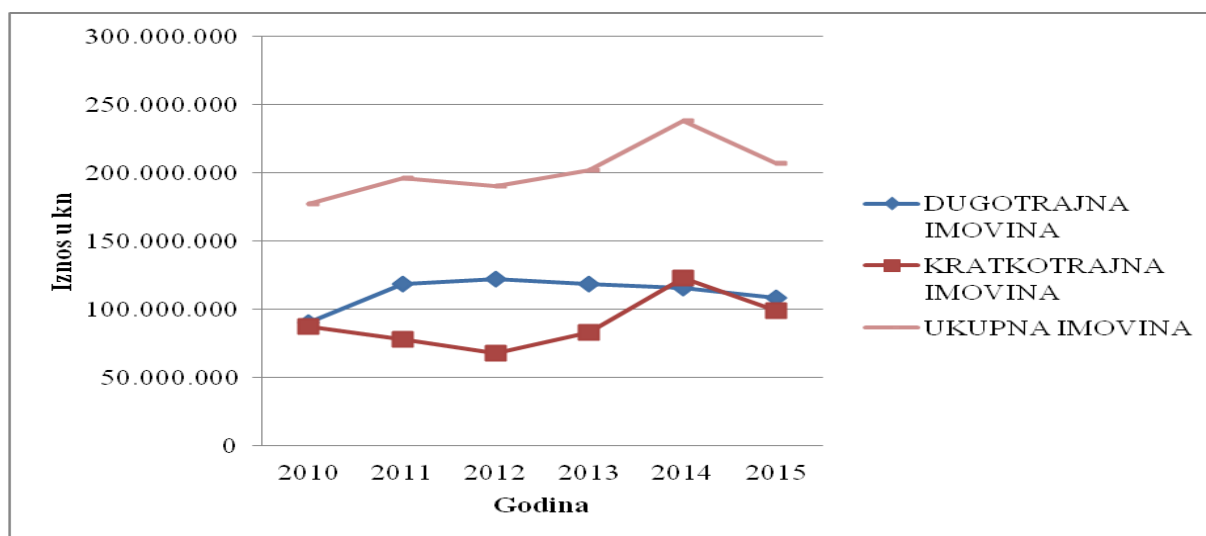
Tablica 13: Skraćena bilanca za razdoblje 2009.-2015.

Naziv pozicija	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DUGOTRAJNA IMOVINA	63.782.133	89.895.398	118.416.386	122.161.137	118.466.878	115.419.031	108.253.352
NEMATERIJALNA IMOVINA	37.066	134.140	320.652	501.299	1.042.740	979.461	643.239
MATERIJALNA IMOVINA	48.913.606	82.914.052	93.232.864	90.855.993	86.682.793	83.845.991	79.723.810
DUGOTRAJNA FINANCIJSKA	8.960.447	976.192	18.991.856	24.932.831	24.870.331	24.722.565	25.386.303
POTRAŽIVANJA	5.871.014	5.871.014	5.871.014	5.871.014	5.871.014	5.871.014	2.500.000
KRATKOTRAJNA IMOVINA	93.813.261	87.538.597	77.820.045	67.717.312	83.139.351	122.735.325	98.625.909
ZALIHE	592.732	296.875	1.473.359	2.965.742	4.295.449	14.722.692	17.456.113
POTRAŽIVANJA	76.879.937	58.120.998	52.832.746	57.545.837	68.804.401	92.279.472	74.443.851
KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA	1.429.902	16.934.281	16.005.710	4.920.102	8.655.726	4.590.977	4.459.760
NOVAC U BANC I BLAGAJNI	14.910.690	12.186.443	7.508.230	2.285.631	1.383.775	11.142.184	2.266.185
AVR	0	0	49.833	1.440.535	820.330	640.824	498.318
UKUPNO AKTIVA	157.595.394	177.433.995	196.286.264	191.318.984	202.426.559	238.795.180	207.377.579
KAPITAL I REZERVE	52.506.667	76.285.890	61.546.770	63.584.163	67.052.585	69.421.916	75.885.634
TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	1.200.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000
REVALORIZACIJSKE REZERVE	6.962.874	6.829.916	-1.159.498	-2.359.836	-2.427.310	-2.676.905	-2.569.040
ZADRŽANA DOBIT	27.967.874	24.275.968	45.645.750	60.998.969	64.555.344	68.234.868	71.009.245
DOBIT POSLOVNE GODINE	16.375.919	43.880.006	15.760.518	3.645.030	3.624.551	2.563.953	6.145.429
REZERVIRANJA	6.153.108	8.520.306	6.468.512	1.846.096	218.116	0	0
DUGOROČNE OBVEZE	20.385.286	21.101.347	32.355.517	29.798.410	42.678.075	38.914.213	32.845.749
KRATKOROČNE OBVEZE	75.179.319	68.090.939	92.383.025	89.986.298	88.604.425	126.739.603	98.196.721
PVR	3.371.014	3.435.513	3.532.440	6.104.017	3.873.358	3.719.448	449.475
UKUPNO – PASIVA	157.595.394	177.433.995	196.286.264	191.318.984	202.426.559	238.795.180	207.377.579

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Promatranjem stavki aktive uočava se da je kratkotrajna imovina bila manja od dugotrajne i to sve do 2014. godine kada su bile približno iste pa je u 2015. godini kratkotrajna imovina

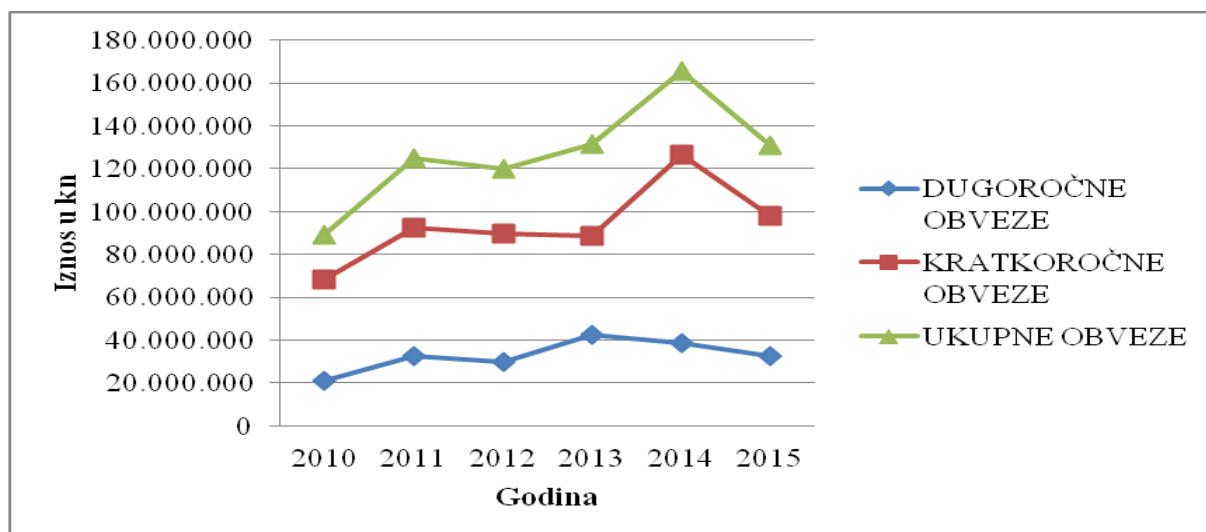
ponovno bila manja od dugotrajne. U nastavku je linijskim grafikonom prikazano kretanje dugotrajne i kratkotrajne imovine.

Grafikon 1: Kretanje dugotrajne i kratkotrajne imovine u razdoblju 2010.-2015.

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Što se tiče pasive, kod obveza se može uočiti kako su se kratkoročne kretale proporcionalno ukupnim obvezama i da su znatno više od dugoročnih obveza. Kretanje dugoročnih i kratkoročnih obveza prikazano je u nastavku također pomoću linijskog grafikona.

Grafikon 2: Kretanje dugoročnih, kratkoročnih i ukupnih obveza u razdoblju 2010.-2015.

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Na temelju skraćene bilance napravljena je horizontalna analiza te je u nastavku dana apsolutna promjena pojedinih pozicija kroz promatrano razdoblje.

Tablica 14: Apsolutne promjene skraćene bilance za razdoblje 2010.-2015.

Naziv pozicija	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DUGOTRAJNA IMOVINA	26.113.265	28.520.988	3.744.751	-3.694.259	-3.047.847	-7.165.679
NEMATERIJALNA IMOVINA	97.074	186.512	180.647	541.441	-63.279	-336.222
MATERIJALNA IMOVINA	34.000.446	10.318.812	-2.376.871	-4.173.200	-2.836.802	-4.122.181
DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	-7.984.255	18.015.664	5.940.975	-62.500	-147.766	663.738
POTRAŽIVANJA	0	0	0	0	0	-3.371.014
KRATKOTRAJNA IMOVINA	-6.274.664	-9.718.552	-10.102.733	15.422.039	39.595.974	-24.109.416
ZALIHE	-295.857	1.176.484	1.492.383	1.329.707	10.427.243	2.733.421
POTRAŽIVANJA	-18.758.939	-5.288.252	4.713.091	11.258.564	23.475.071	-17.835.621
KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	15.504.379	-928.571	-11.085.608	3.735.624	-4.064.749	-131.217
NOVAC U BANC I BLAGAJNI	-2.724.247	-4.678.213	-5.222.599	-901.856	9.758.409	-8.875.999
AVR	0	49.833	1.390.702	-620.205	-179.506	-142.506
UKUPNO AKTIVA	19.838.601	18.852.269	-4.967.280	11.107.575	36.368.621	-31.417.601
KAPITAL I REZERVE	23.779.223	-14.739.120	2.037.393	3.468.422	2.369.331	6.463.718
TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	100.000	0	0	0	0	0
REVALORIZACIJSKE REZERVE	-132.958	-7.989.414	-1.200.338	-67.474	-249.595	107.865
ZADRŽANA DOBIT	-3.691.906	21.369.782	15.353.219	3.556.375	3.679.524	2.774.377
DOBIT POSLOVNE GODINE	27.504.087	-28.119.488	-12.115.488	-20.479	-1.060.598	3.581.476
REZERVIRANJA	2.367.198	-2.051.794	-4.622.416	-1.627.980	-218.116	0
DUGOROČNE OBVEZE	716.061	11.254.170	-2.557.107	12.879.665	-3.763.862	-6.068.464
KRATKOROČNE OBVEZE	-7.088.380	24.292.086	-2.396.727	-1.381.873	38.135.178	-28.542.882
PVR	64.499	96.927	2.571.577	-2.230.659	-153.910	-3.269.973
UKUPNO PASIVA	19.838.601	18.852.269	-4.967.280	11.107.575	36.368.621	-31.417.601

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

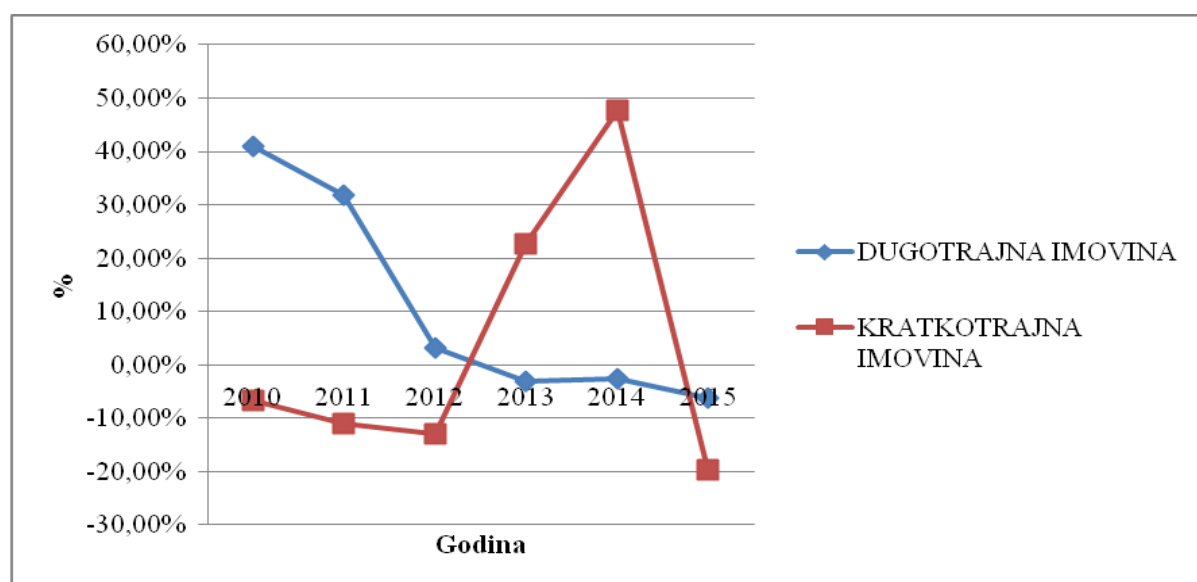
U sljedećoj tablici prikazane su stope promjene skraćene bilance društva Tromont d.o.o. da bi se potom zajedno objasnilo kretanje pozicija bilance iz tablica 14 i 15.

Tablica 15: Stope promjene skraćene bilance za razdoblje 2010.-2015.

Naziv pozicije	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DUGOTRAJNA IMOVINA	40,94%	31,73%	3,16%	-3,02%	-2,57%	-6,21%
NEMATERIJALNA IMOVINA	261,89%	139,04%	56,34%	108,01%	-6,07%	-34,33%
MATERIJALNA IMOVINA	69,51%	12,45%	-2,55%	-4,59%	-3,27%	-4,92%
DUGOTRAJNA FINANCIJSKA	-89,11%	1845,50%	31,28%	-0,25%	-0,59%	2,68%
POTRAŽIVANJA	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-57,42%
KRATKOTRAJNA IMOVINA	-6,69%	-11,10%	-12,98%	22,77%	47,63%	-19,64%
ZALIHE	-49,91%	396,29%	101,29%	44,84%	242,75%	18,57%
POTRAŽIVANJA	-24,40%	-9,10%	8,92%	19,56%	34,12%	-19,33%
KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA	1084,30%	-5,48%	-69,26%	75,93%	-46,96%	-2,86%
NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	-18,27%	-38,39%	-69,56%	-39,46%	705,20%	-79,66%
AVR	-	-	2790,73%	-43,05%	-21,88%	-22,24%
UKUPNO AKTIVA	12,59%	10,62%	-2,53%	5,81%	17,97%	-13,16%
KAPITAL I REZERVE	45,29%	-19,32%	3,31%	5,45%	3,53%	9,31%
TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	8,33%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
REVALORIZACIJSKE REZERVE	-1,91%	-116,98%	103,52%	2,86%	10,28%	-4,03%
ZADRŽANA DOBIT	-13,20%	88,03%	33,64%	5,83%	5,70%	4,07%
DOBIT POSLOVNE GODINE	167,95%	-64,08%	-76,87%	-0,56%	-29,26%	139,69%
REZERVIRANJA	38,47%	-24,08%	-71,46%	-88,19%	-100,00%	-
DUGOROČNE OBVEZE	3,51%	53,33%	-7,90%	43,22%	-8,82%	-15,59%
KRATKOROČNE OBVEZE	-9,43%	35,68%	-2,59%	-1,54%	43,04%	-22,52%
PVR	1,91%	2,82%	72,80%	-36,54%	-3,97%	-87,92%
UKUPNO – PASIVA	12,59%	10,62%	-2,53%	5,81%	17,97%	-13,16%

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

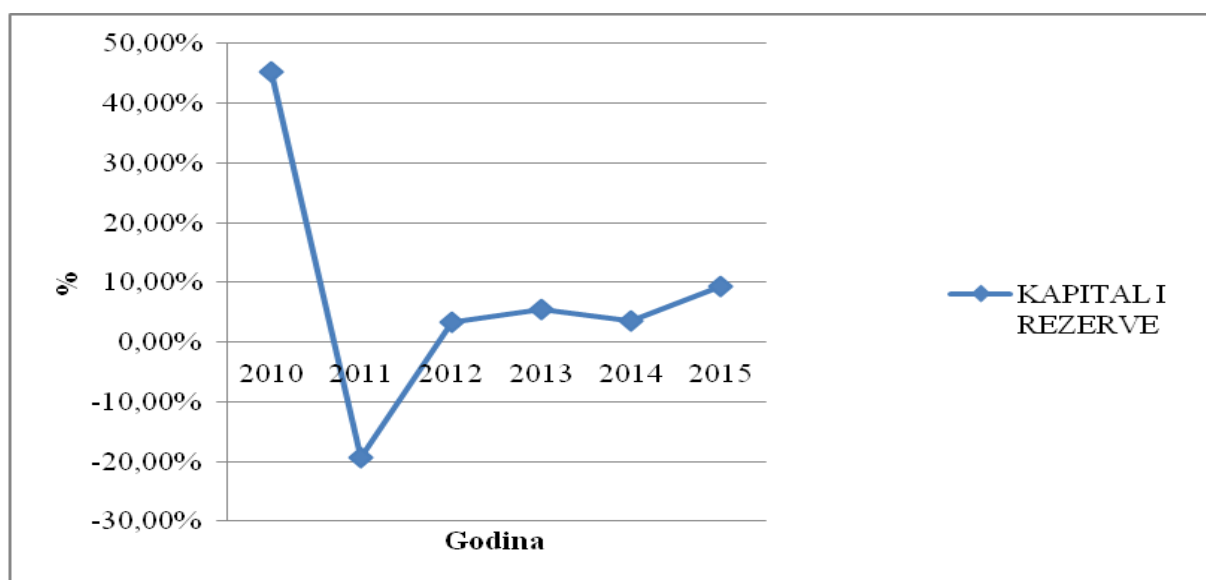
Iz prethodnih tablica uočava se kako je dugotrajna imovina degresivno rasla u 2010., 2011. i 2012. u odnosu na prethodne godine, a u 2013 je pala i nastavila taj trend do 2015. Dugotrajna financijska imovina, kao dio dugotrajne, je narasla u 2011. za 1.845,50% tj. za 18.015.664 kuna u odnosu na prethodnu godinu, a razlog tome je osnivanje nove tvrtke Tromont d.o.o. 2010. godine u Bosni i Hercegovini. U spomenutoj tvrtki Tromont d.o.o. ima 100% udjela. Drugi razlog povećanja dugotrajne financijske imovine je otvaranje izdvojenog pogona u Čaporicama u istoj godini kao i kada je osnovalo tvrtku. Kratkotrajna imovina je padala do 2012. godine, zatim je sljedeće dvije godine rasla u odnosu na prethodnu godinu. Na kraju promatranog razdoblja ponovno je pala i to za 19,64% u odnosu na prethodnu godinu. Rast u 2014. je rezultat povećanja zaliha i kratkotrajnih potraživanja. U 2014. društvo je iskazalo visok iznos zaliha zbog građevinskog zemljišta u Varaždinu koje je namjeravalo prodati te je iskazalo visoka potraživanja od kupaca. Ujedno je iz tablice 15 vidljivo kako je stavka novca u banci i blagajni jedino porasla u 2014. godini i to za 705,20% što je zajedno sa zalihami i potraživanjima uzrokovalo da kratkotrajna imovina premaši dugotrajnu. Iznimno veliki rast u odnosu na prethodnu godinu može se uočiti kod stavke plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi u 2012. godini. Ta stavka je bila veća za približno 2.791% u odnosu na prethodnu godinu jer je u 2010. ta stavka iznosila nula. U nastavku je grafički prikazano kretanje tj. postotne promjene dugotrajne i kratkotrajne imovine tijekom promatranog razdoblja.

Grafikon 3: Postotne promjene dugotrajne i kratkotrajne imovine u razdoblju 2010.-2015.

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

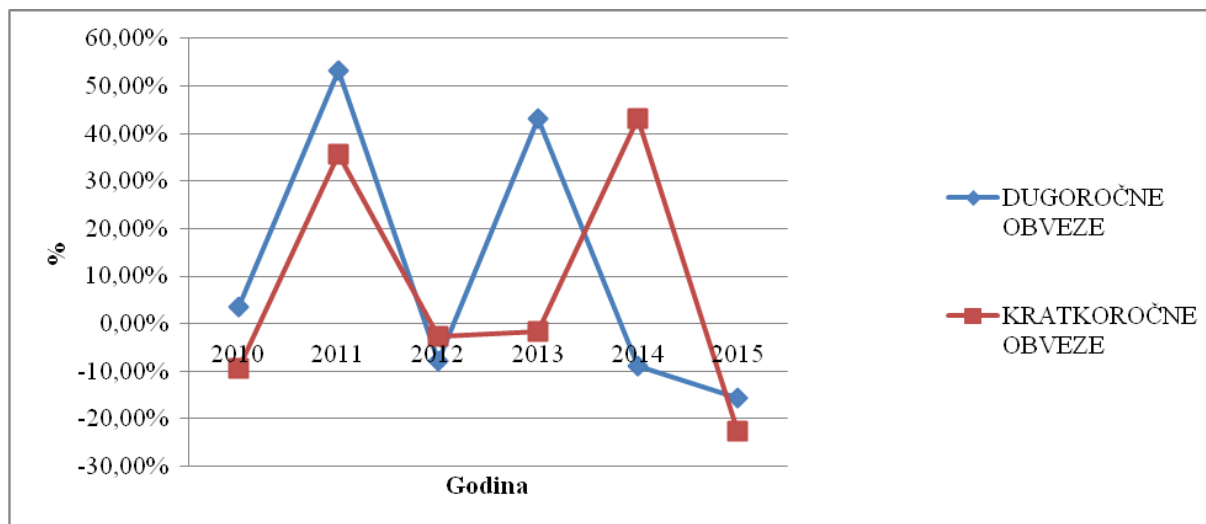
Kako prikazuje tablica 15, u pasivi je stavka kapitala i rezervi kroz promatrano razdoblje bila veća u odnosu na prethodnu godinu za određeni postotak. Izuzetak je 2011. godina kada je ova stavka bila za 19,32% manja u odnosu na prethodnu godinu. Rezerviranja su nakon 2010. padala u sve većem iznosu te su u 2014. i 2015. ukinuta. Rezerviranja su bila napravljena za izdana jamstva za obavljene poslove u jamstvenom roku, a za 2014. i 2015. godinu su ukinuta temeljem procjene Uprave. Sljedeći grafikon prikazuje kretanje stavke kapitala i rezervi kroz promatrano razdoblje.

Grafikon 4: Postotne promjene kapitala i rezervi kroz razdoblje 2010.-2015.

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Dugoročne obveze, što se vidi iz tablice 15, su rasle u 2010. i 2011. u odnosu na prethodne godine pa su bile manje u 2012. godini u odnosu na 2011. U 2013. su porasle za 12.879.665 kuna odnosno za 43,22% u odnosu na 2012. i nastavile trend pada u zadnje dvije promatrane godine. Kratkoročne obveze su bile veće u 2011. za 35,68% i 2014. za 43,04% u odnosu na prethodnu godinu. Razlog porasta za 43,04% u odnosu na prethodnu godinu, između ostalog, je rast obveza prema dobavljačima. U 2015. kratkoročne obveze su bile manje za 22,52% u odnosu na 2014. godinu. Pad obveza u 2015. godini je rezultat plaćanja obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama te obveza za zajmove primljene od članova društva. Pad obveza će se provjeriti u izvještaju o novčanom toku pod stavkom neto novčanog tijeka od financijskih aktivnosti u 2015. godini. Kretanje dugoročnih i kratkoročnih obveza prikazuje grafikon 5.

Grafikon 5: Kretanje dugoročnih i kratkoročnih obveza kroz razdoblje 2010.-2015.

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

3.2.2. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka

U tablici 16 nalaze se iznosi stavki skraćenog računa dobiti i gubitka, a radi pojašnjenja stavke poreza na dobit navode se uvjeti za ostvarivanje porezne potpore za male, srednje i velike poduzetnike koju Tromont d.o.o. koristi. Uvjeti su:⁸⁰

- Za ulaganja u visini iznosa protuvrijednosti do 1.000.000,00 eura, stopa poreza na dobit umanjuje se za 50 % od propisane stope poreza na dobit u razdoblju do 10 godina od godine početka ulaganja, uz uvjet otvaranja najmanje pet novih radnih mjesta povezanih s ulaganjem.
- Za ulaganje u visini iznosa protuvrijednosti kuna od 1.000.000,00 do 3.000.000,00 eura, stopa poreza na dobit umanjuje se za 75 % od propisane stope poreza na dobit u razdoblju do 10 godina od godine početka ulaganja, uz uvjet popunjavanja najmanje 10 novih radnih mjesta povezanih s ulaganjem.
- Za ulaganje u visini iznosa protuvrijednosti kuna više od 3.000.000,00 eura, korisniku potpore, stopa poreza na dobit umanjuje se za 100 % od propisane stope poreza na dobit u razdoblju do 10 godina od godine početka ulaganja, uz uvjet otvaranja najmanje 15 novih radnih mjesta povezanih s ulaganjem.

⁸⁰ Narode Novine (2006): Zakon o poticanju ulaganja, Narodne Novine d.d., Zagreb, br. 138, čl. 9.

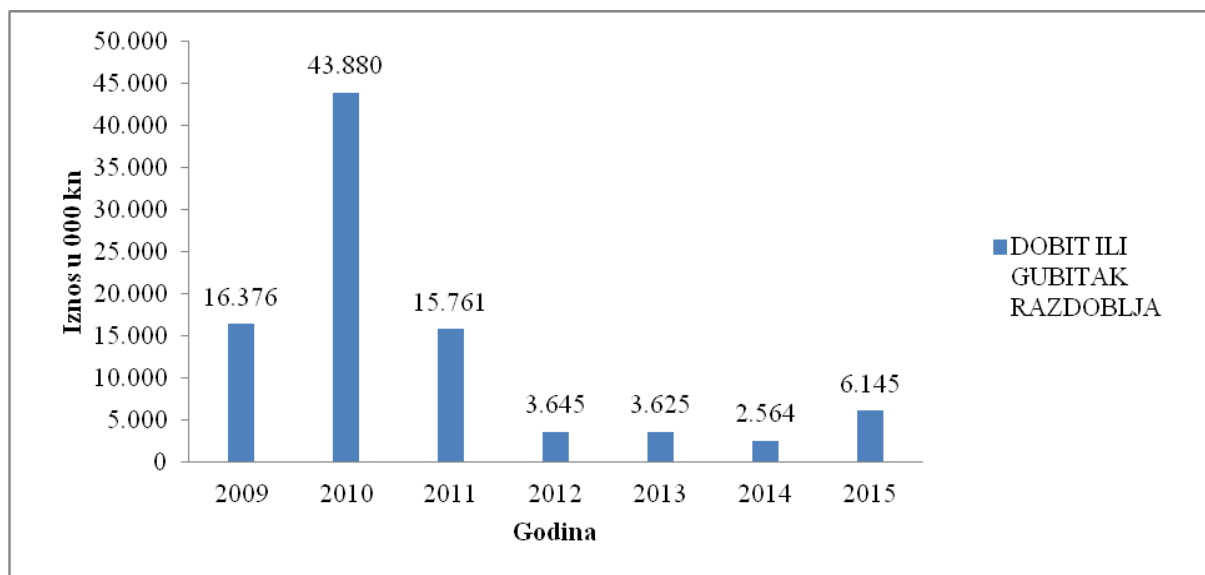
Tablica 16: Skraćeni račun dobiti i gubitka za razdoblje 2009. - 2015.

Naziv pozicija	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POSLOVNI PRIHODI	158.605.502	267.618.202	134.282.083	216.925.318	184.496.944	140.965.543	211.154.981
Prihodi od prodaje	154.077.573	262.115.273	129.062.872	209.862.314	182.112.656	140.294.586	209.297.856
Ostali poslovni prihodi	4.527.929	5.502.929	5.219.211	7.063.004	2.384.288	670.957	1.857.125
POSLOVNI RASHODI	136.475.994	216.930.017	114.816.397	210.722.731	178.936.307	133.991.736	201.210.593
Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i got. pr.	0	0	0	0	0	0	-2.100.537
Troškovi sirovina i materijala	68.017.362	99.911.779	45.760.872	53.492.812	54.284.291	53.677.831	89.039.929
Troškovi prodane robe	769	935.232	932.708	46.564.906	3.255.559	7.401.199	1.623.196
Ostali vanjski troškovi	46.148.830	82.696.581	31.580.779	74.094.736	85.430.280	38.531.717	56.830.881
Troškovi osoblja	12.323.841	15.245.795	20.098.113	22.155.529	20.190.957	21.662.054	26.292.386
Amortizacija	2.372.842	3.247.119	3.579.136	5.360.303	5.399.652	5.447.349	4.933.789
Ostali troškovi	3.987.791	6.708.845	5.341.726	7.210.534	7.446.492	6.858.502	7.903.645
Vrijednosno usklađivanje	506.349	0	0	0	0	0	10.943.684
Rezerviranja	2.445.469	7.297.572	2.819.726	436.233	0	0	0
Ostali poslovni rashodi	672.741	887.094	4.703.337	1.407.678	2.929.076	413.084	5.743.620
FINANCIJSKI PRIHODI	1.474.132	398.724	1.001.932	1.684.155	2.398.187	511.220	6.324.687
FINANCIJSKI RASHODI	2.736.034	2.197.253	3.325.747	3.641.877	3.793.702	4.708.445	9.322.957
UKUPNI PRIHODI	160.079.634	268.016.926	135.284.015	218.609.473	186.895.131	141.476.763	217.479.668
UKUPNI RASHODI	139.212.028	219.127.270	118.142.144	214.364.608	182.730.009	138.700.181	210.533.550
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	20.867.606	48.889.656	17.141.871	4.244.865	4.165.122	2.776.582	6.946.118
POREZ NA DOBIT	4.491.687	5.009.650	1.381.353	599.835	540.571	212.629	800.689
DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	16.375.919	43.880.006	15.760.518	3.645.030	3.624.551	2.563.953	6.145.429

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Iz prethodne tablice vidi se da su kod stavke poslovni prihodi znatno viši prihodi od prodaje nego ostali poslovni prihodi. Kod poslovnih rashoda najveći su troškovi sirovina i materijala. Međutim, mogu se uočiti vrlo visoki ostali vanjski troškovi, a uvidom u bilješke uočava se kako su od spomenutih troškova najveći troškovi vanjskih usluga pri izradi dobara i obavljanju usluga.

Poslovni prihodi u promatranom razdoblju su veći od poslovnih rashoda, a financijski prihodi manji od financijskih rashoda. Unatoč tome ukupni prihodi su veći od ukupnih rashoda stoga društvo u svim promatranim godinama ostvaruje dobit. Najveću dobit je ostvarilo u 2010. godini, a najmanju u 2014. Ostvareni iznosi dobiti kroz promatrano razdoblje prikazani su sljedećim stupčastim grafikonom.

Grafikon 6: Ostvarena dobit ili gubitak u razdoblju 2009. – 2015.

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Daljnijim uvidom u tablicu 16 uočava se da je Tromont d.o.o. platio poprilično manji iznos poreza na dobit, čija je stopa 20%, u 2010. i u narednim godinama. Razlog tome je, između ostalog, primjena poticaja na temelju potvrde od Ministarstva gospodarstva i poduzetništva RH temeljem koje je dobilo status nositelja poticajnih mjera sukladno Zakonu o poticanju ulaganja (NN138/06) i Uredbe o poticanju ulaganja (NN67/04), a čiji su uvjeti za ostvarivanje prethodno navedeni. Tromont d.o.o. je do 2013. godine stopu poreza na dobit umanjivalo za 50% od propisane stope, a u 2014. i 2015. stopa je revidirana te je iznosila 65%.

Na temelju skraćenog računa dobiti i gubitka napravljena je horizontalna analiza te je u tablici 17 dana apsolutna promjena pojedinih pozicija kroz promatrano razdoblje.

Tablica 17: Apsolutne promjene skraćenog računa dobiti i gubitka kroz razdoblje 2010. - 2015.

Naziv pozicija	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POSLOVNI PRIHODI	109.012.700	-133.336.119	82.643.235	-32.428.374	-43.531.401	70.189.438
Prihodi od prodaje	108.037.700	-133.052.401	80.799.442	-27.749.658	-41.818.070	69.003.270
Ostali poslovni prihodi	975.000	-283.718	1.843.793	-4.678.716	-1.713.331	1.186.168
POSLOVNI RASHODI	80.454.023	-102.113.620	95.906.334	-31.786.424	-44.944.571	67.218.857
Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	0	0	0	0	0	-2.100.537
Troškovi sirovina i materijala	31.894.417	-54.150.907	7.731.940	791.479	-606.460	35.362.098
Troškovi prodane robe	934.463	-2.524	45.632.198	-43.309.347	4.145.640	-5.778.003
Ostali vanjski troškovi	36.547.751	-51.115.802	42.513.957	11.335.544	-46.898.563	18.299.164
Troškovi osoblja	2.921.954	4.852.318	2.057.416	-1.964.572	1.471.097	4.630.332
Amortizacija	874.277	332.017	1.781.167	39.349	47.697	-513.560
Ostali troškovi	2.721.054	-1.367.119	1.868.808	235.958	-587.990	1.045.143
Vrijednosno usklađivanje	-506.349	0	0	0	0	10.943.684
Rezerviranja	4.852.103	-4.477.846	-2.383.493	-436.233	0	0
Ostali poslovni rashodi	214.353	3.816.243	-3.295.659	1.521.398	-2.515.992	5.330.536
FINANCIJSKI PRIHODI	-1.075.408	603.208	682.223	714.032	-1.886.967	5.813.467
FINANCIJSKI RASHODI	-538.781	1.128.494	316.130	151.825	914.743	4.614.512
UKUPNI PRIHODI	107.937.292	-132.732.911	83.325.458	-31.714.342	-45.418.368	76.002.905
UKUPNI RASHODI	79.915.242	-100.985.126	96.222.464	-31.634.599	-44.029.828	71.833.369
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	28.022.050	-31.747.785	-12.897.006	-79.743	-1.388.540	4.169.536
POREZ NA DOBIT	517.963	-3.628.297	-781.518	-59.264	-327.942	588.060
DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	27.504.087	-28.119.488	-12.115.488	-20.479	-1.060.598	3.581.476

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

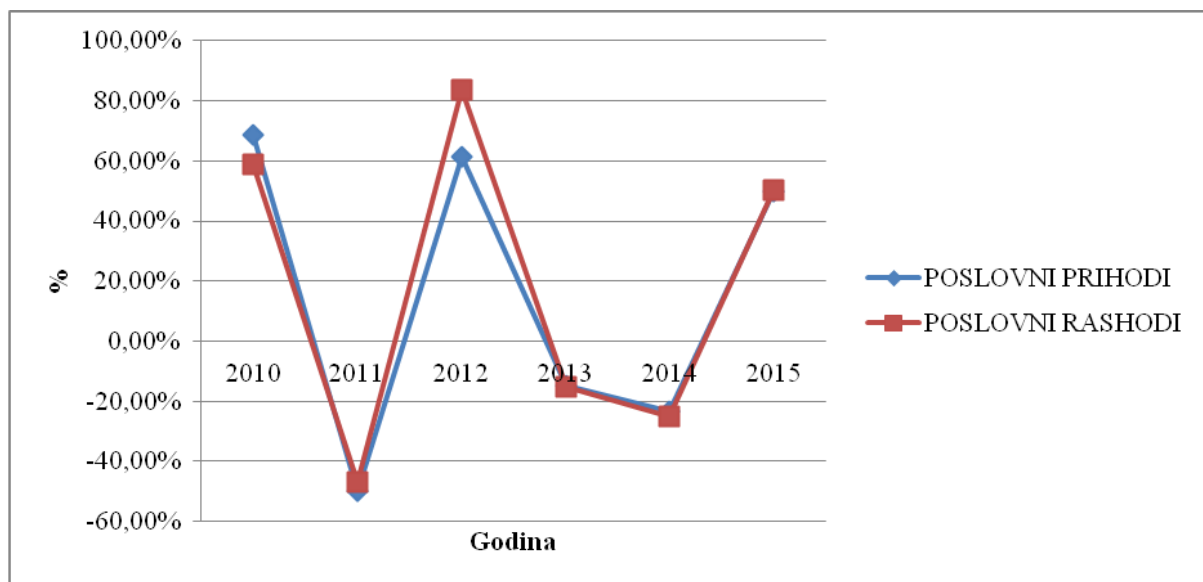
Relativne promjene skraćenog računa dobiti i gubitka prikazane su u tablici 18, a nakon nje zajedno će se objasniti rezultati u tablici 17 odnosno objasniti će se kretanje glavnih stavki računa dobiti i gubitka u promatranom razdoblju.

Tablica 18: Stope promjene skraćenog računa dobiti i gubitka u razdoblju 2010.-2015.

Naziv pozicija	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POSLOVNI PRIHODI	68,73%	-49,82%	61,54%	-14,95%	-23,59%	49,79%
Prihodi od prodaje	70,12%	-50,76%	62,60%	-13,22%	-22,96%	49,18%
Ostali poslovni prihodi	21,53%	-5,16%	35,33%	-66,24%	-71,86%	176,79%
POSLOVNI RASHODI	58,95%	-47,07%	83,53%	-15,08%	-25,12%	50,17%
Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-	-	-	-	-	-
Troškovi sirovina i materijala	46,89%	-54,20%	16,90%	1,48%	-1,12%	65,88%
Troškovi prodane robe	121516,64%	-0,27%	4892,44%	-93,01%	127,34%	-78,07%
Ostali vanjski troškovi	79,20%	-61,81%	134,62%	15,30%	-54,90%	47,49%
Troškovi osoblja	23,71%	31,83%	10,24%	-8,87%	7,29%	21,38%
Amortizacija	36,85%	10,22%	49,77%	0,73%	0,88%	-9,43%
Ostali troškovi	68,23%	-20,38%	34,99%	3,27%	-7,90%	15,24%
Vrijednosno usklađivanje	-100,00%	-	-	-	-	-
Rezerviranja	198,41%	-61,36%	-84,53%	-100,00%	-	-
Ostali poslovni rashodi	31,86%	430,20%	-70,07%	108,08%	-85,90%	1290,42%
FINANCIJSKI PRIHODI	-72,95%	151,28%	68,09%	42,40%	-78,68%	1137,18%
FINANCIJSKI RASHODI	-19,69%	51,36%	9,51%	4,17%	24,11%	98,01%
UKUPNI PRIHODI	67,43%	-49,52%	61,59%	-14,51%	-24,30%	53,72%
UKUPNI RASHODI	57,41%	-46,09%	81,45%	-14,76%	-24,10%	51,79%
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	134,28%	-64,94%	-75,24%	-1,88%	-33,34%	150,17%
POREZ NA DOBIT	11,53%	-72,43%	-56,58%	-9,88%	-60,67%	276,57%
DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	167,95%	-64,08%	-76,87%	-0,56%	-29,26%	139,69%

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

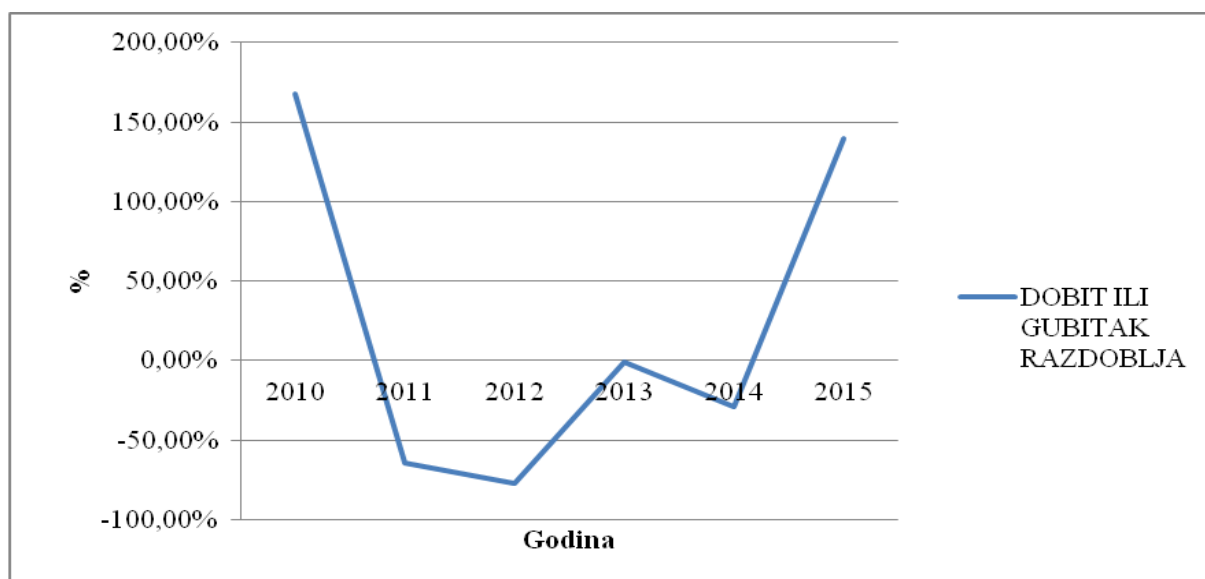
U tablicama 17 i 18, što potvrđuje grafikon 7, vidi se da u onoj godini u kojoj rastu poslovni prihodi također rastu i poslovni rashodi i obrnuto. Najveća razlika u porastu između poslovnih prihoda i rashoda bila je u 2012. godini u odnosu na 2011. kada su poslovni rashodi porasli za 22 postotna poena više nego poslovni prihodi u toj godini.

Grafikon 7: Postotna promjena poslovnih prihoda i poslovnih rashoda u razdoblju 2010.-2015.

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Dobit razdoblja je u 2010. godini je bila veća za 27.504.087 kuna, a u postotku za 167,95% u odnosu na prethodnu godinu. Kada se dobit iz 2010. godine uspoređi s ostalim promatranim godinama može se zaključiti kako je 2010. bila vrlo uspješna godina za društvo Tromont d.o.o. Nakon te godine dobit je bila manja u odnosu na prethodna razdoblja sve do 2015. godine u kojoj je porasla za 139,69% u odnosu na 2014. godinu odnosno za 3.581.476 kuna. Unatoč porastu ona nije dosegla razinu iz 2010. godine. Najmanji pad dobiti u odnosu na prethodnu godinu bio je u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu. Iz tablice 18 može se iščitati kako je u 2013. godini stopa promjene bila - 0,56%. Postotne promjene kroz razdoblje prikazane su grafikonom 8.

Grafikon 8: postotna promjena dobiti u razdoblju 2010. – 2015.

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

3.3. Vertikalna analiza financijskih izvještaja

Vertikalnom analizom dat će se uvid u strukturu izvještaja te će se, kao i kod horizontalne analize, koristiti grafikoni za jednostavnije razumijevanje određenih stavki financijskih izvještaja.

3.3.1. Vertikalna analiza bilance

U sljedećoj tablici prikazana je strukturna skraćena bilanca za razdoblje od 2010. do 2015. godine gdje se pozicije aktive sagledavaju u odnosu na ukupnu aktivu, a pozicije pasive u odnosu na ukupnu pasivu. Naravno, aktiva i pasiva su jednake.

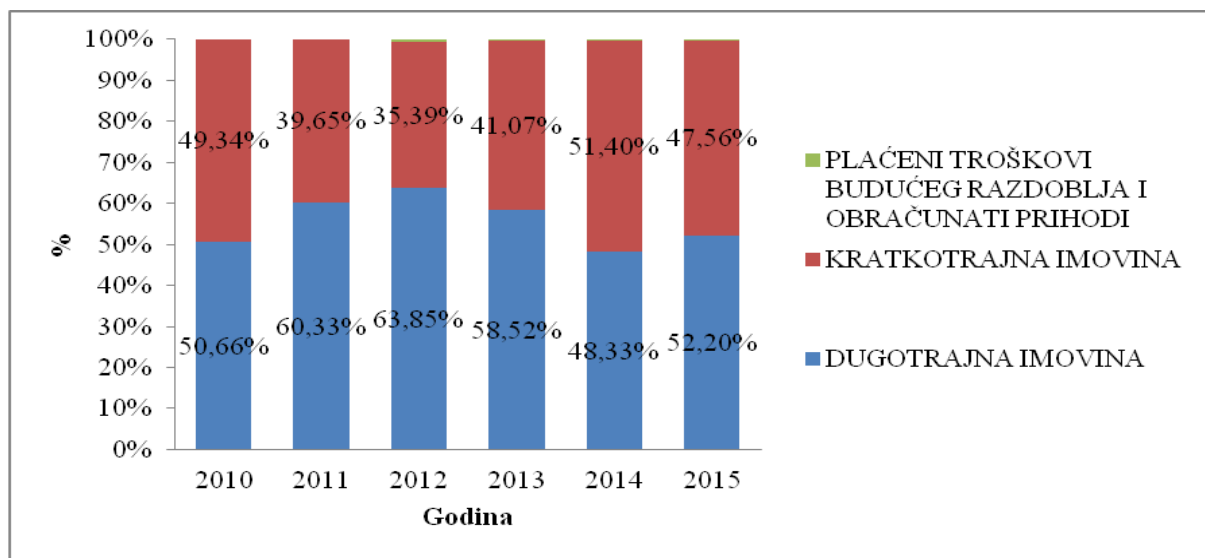
Tablica 19: Vertikalna analiza skraćene bilance za razdoblje 2010.- 2015.

Naziv pozicije	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DUGOTRAJNA IMOVINA	50,66%	60,33%	63,85%	58,52%	48,33%	52,20%
NEMATERIJALNA IMOVINA	0,08%	0,16%	0,26%	0,52%	0,41%	0,31%
MATERIJALNA IMOVINA	46,73%	47,50%	47,49%	42,82%	35,11%	38,44%
DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	0,55%	9,68%	13,03%	12,29%	10,35%	12,24%
POTRAŽIVANJA	3,31%	2,99%	3,07%	2,90%	2,46%	1,21%
KRA TKOTRAJNA IMOVINA	49,34%	39,65%	35,39%	41,07%	51,40%	47,56%
ZALIHE	0,17%	0,75%	1,55%	2,12%	6,17%	8,42%
POTRAŽIVANJA	32,76%	26,92%	30,08%	33,99%	38,64%	35,90%
KRA TKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	9,54%	8,15%	2,57%	4,28%	1,92%	2,15%
NOVAC U BANC I BLAGAJNI	6,87%	3,83%	1,19%	0,68%	4,67%	1,09%
AVR	0,00%	0,03%	0,75%	0,41%	0,27%	0,24%
UKUPNO AKTIVA	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
KAPITAL I REZERVE	42,99%	31,36%	33,23%	33,12%	29,07%	36,59%
TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	0,73%	0,66%	0,68%	0,64%	0,54%	0,63%
REVALORIZACIJSKE REZERVE	3,85%	-0,59%	-1,23%	-1,20%	-1,12%	-1,24%
ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	13,68%	23,25%	31,88%	31,89%	28,57%	34,24%
DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	24,73%	8,03%	1,91%	1,79%	1,07%	2,96%
REZERVIRANJA	4,80%	3,30%	0,96%	0,11%	0,00%	0,00%
DUGOROČNE OBVEZE	11,89%	16,48%	15,58%	21,08%	16,30%	15,84%
KRA TKOROČNE OBVEZE	38,38%	47,07%	47,03%	43,77%	53,07%	47,35%
PVR	1,94%	1,80%	3,19%	1,91%	1,56%	0,22%
UKUPNO – PASIVA	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Iz tablice 19 vidi se da je u promatranom razdoblju udio dugotrajne imovine u aktivi veći od udjela kratkotrajne imovine u istoj. Samo je u 2014. godini udio kratkotrajne imovine

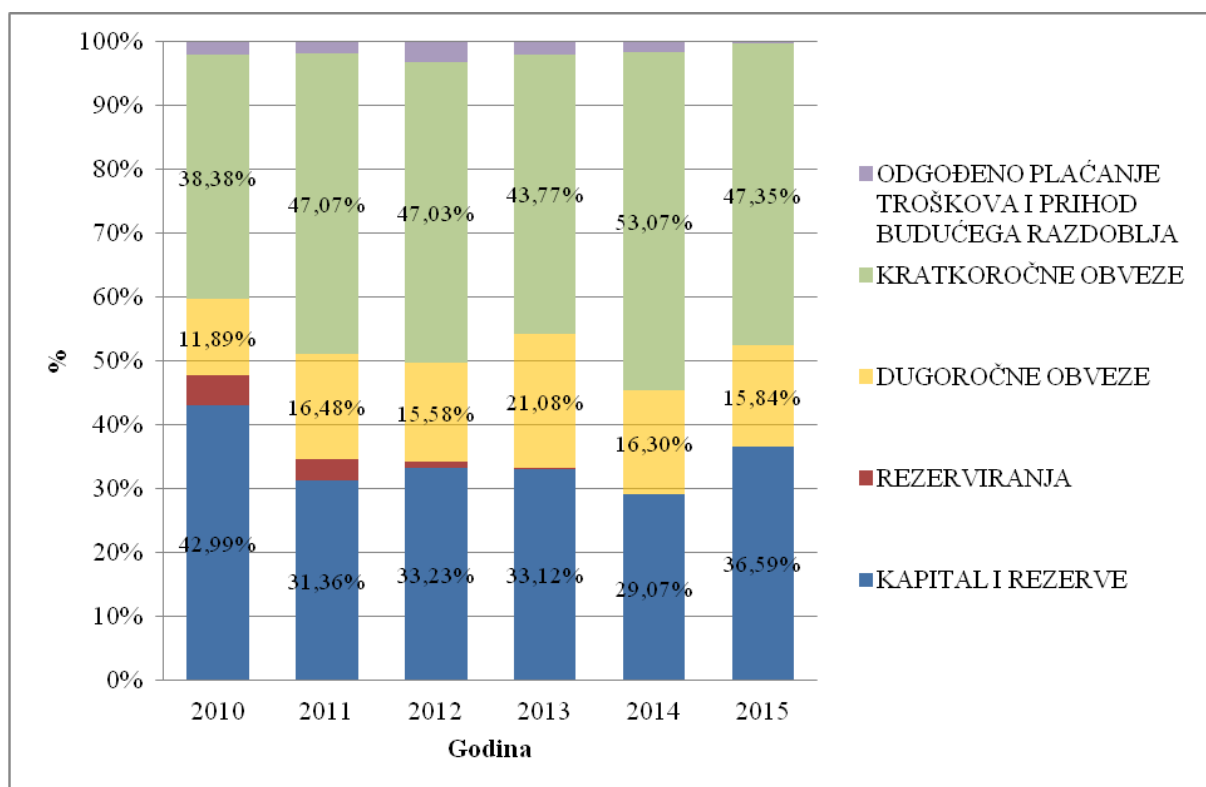
premašio udio dugotrajne imovine u aktivi. Tromont ima visoku dugotrajnu imovinu i to posebno materijalnu imovinu (građevinski objekti, postrojenja i oprema te zemljište) što je i za očekivati s obzirom na njegovu djelatnost. U kratkotrajnoj imovini najveći udio se odnosi na potraživanja od kupaca i povezanih poduzetnika. Od zaliha (dosta manji udio) prevladavaju zalihe sirovina i materijala. Udio aktivnih vremenskih razgraničenja u aktivi se smanjuje nakon 2012. godine. Struktura aktive prikazana je sljedećim grafikonom.

Grafikon 9: Struktura aktive u razdoblju 2010.-2015.

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

U svim promatranim godinama, što prikazuje grafikon 10, udio kratkoročnih obveza u ukupnoj pasivi je veći od udjela dugoročnih obveza u istoj. Od kratkoročnih obveza, kako se vidi iz bilješki, najzastupljenije su obveze prema bankama i dobavljačima. Od dugoročnih obveza su najzastupljenije obveze za primljene zajmove od kreditnih institucija. Društvo ima najveće dugoročne obveze za zajmove kod HBOR i Splitske banke te kod Privredne banke Zagreb. Kapital i rezerve prelaze udio u pasivi od 40% samo u 2010. godini, a najmanji udio promatrane stavke u ukupnoj pasivi iznosio je 29,07% što je bilo u 2014. godini. Udio pasivnih vremenskih razgraničenja je padao nakon 2012 dok su rezerviranja ukinuta u 2014. godini pa je njihov udio u pasivi od 2014. godine iznosio 0%.

Grafikon 10: Struktura pasive u razdoblju 2010.-2015.

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

3.3.2. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka

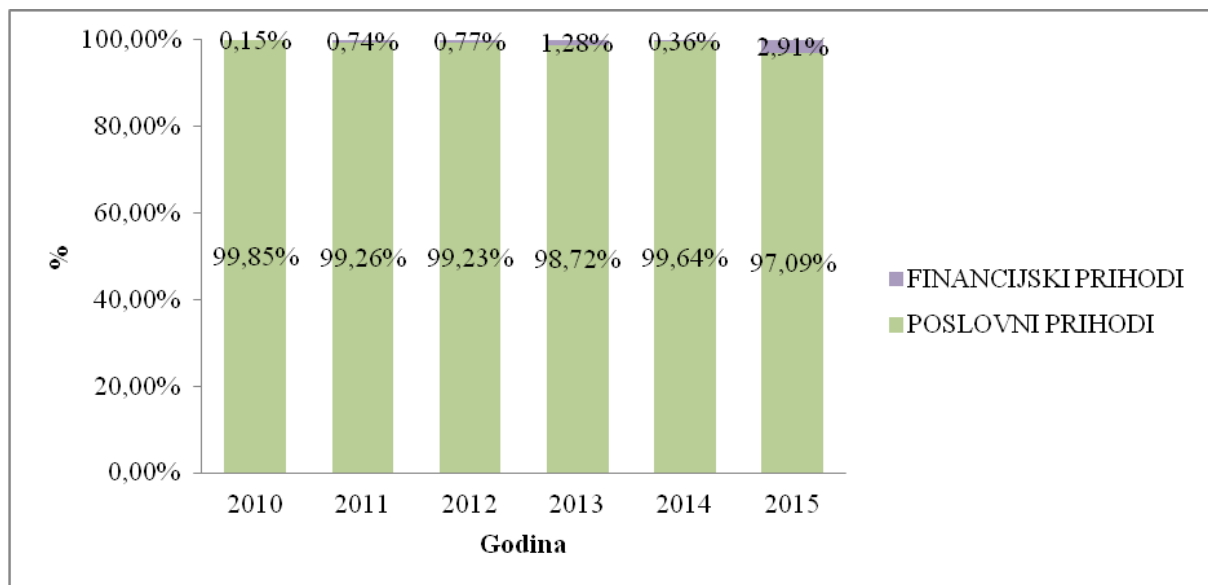
Sljedeća tablica, odnosno tablica 20 prikazuje strukturni skraćeni račun dobiti i gubitka za razdoblje od 2010. do 2015. Stavke prihoda odnosno rashoda sagledavaju se u odnosu na ukupne prihode odnosno rashode.

Tablica 20: Vertikalna analiza skraćenog računa dobiti i gubitka za razdoblje 2010. - 2015.

Naziv pozicija	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POSLOVNI PRIHODI	99,85%	99,26%	99,23%	98,72%	99,64%	97,09%
Prihodi od prodaje	97,80%	95,40%	96,00%	97,44%	99,16%	96,24%
Ostali poslovni prihodi	2,05%	3,86%	3,23%	1,28%	0,47%	0,85%
POSLOVNI RASHODI	99%	97%	98%	98%	97%	96%
Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	0%	0%	0%	0%	0%	-1%
Troškovi sirovina i materijala	46%	39%	25%	30%	39%	42%
Troškovi prodane robe	0%	1%	22%	2%	5%	1%
Ostali vanjski troškovi	38%	27%	35%	47%	28%	27%
Troškovi osoblja	7%	17%	10%	11%	16%	12%
Amortizacija	1%	3%	3%	3%	4%	2%
Ostali troškovi	3%	5%	3%	4%	5%	4%
Vrijednosno usklađivanje	0%	0%	0%	0%	0%	5%
Rezerviranja	3%	2%	0%	0%	0%	0%
Ostali poslovni rashodi	0%	4%	1%	2%	0%	3%
FINANCIJSKI PRIHODI	0,15%	0,74%	0,77%	1,28%	0,36%	2,91%
FINANCIJSKI RASHODI	1,00%	2,82%	1,70%	2,08%	3,39%	4,43%
UKUPNI PRIHODI	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
UKUPNI RASHODI	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

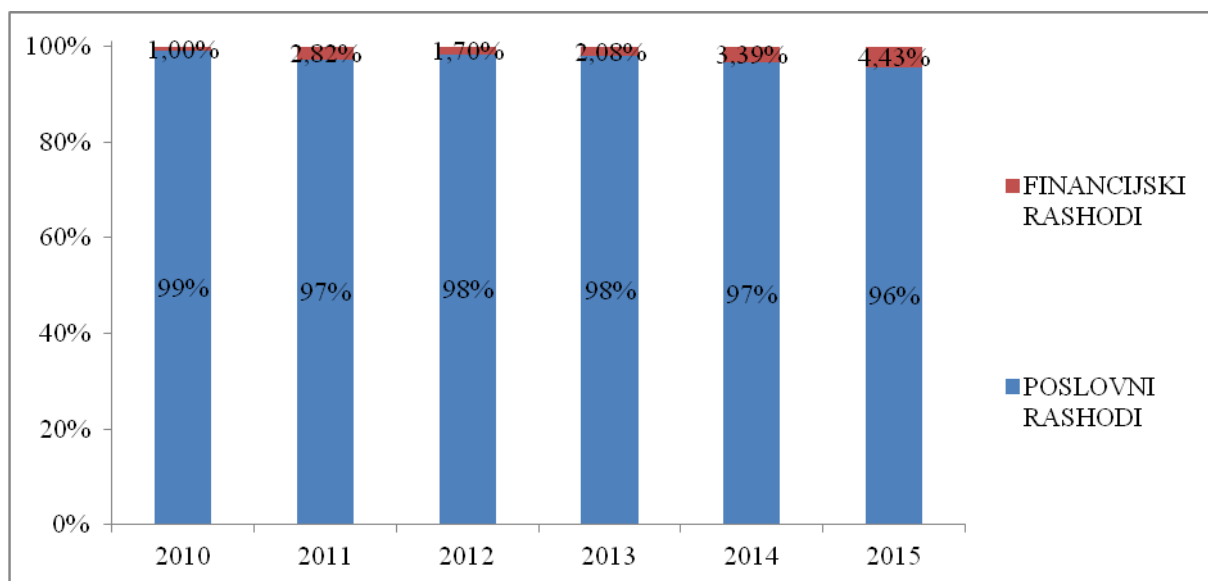
Iz prethodne tablice vidi se da najveći udio u prihodima imaju prihodi od prodaje, a od njih su najznačajniji prihodi od graditeljskih usluga te prihodi od prodaje proizvoda i usluga. Neznatan udio u ukupnim prihodima čine financijski prihodi koji su najveći udio imali u 2015. godini kada su najveći doprinos rastu prihoda dali prihodi od kamata. Unatoč neznatnom udjelu, može se primijetiti da je udio financijskih prihoda bio veći u svakoj sljedećoj godini, osim u 2014., a proporcionalno s time se smanjivao udio poslovnih prihoda u ukupnim prihodima. Grafom broj 11 prikazana je struktura ukupnih prihoda u promatranom razdoblju.

Grafikon 11: Struktura ukupnih prihoda u razdoblju od 2010.-2015.

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Što se tiče rashoda u strukturi dominiraju poslovni rashodi koji su u 2010. godini čini čak 99% ukupnih rashoda. U 2015. godini udio se smanjio na 96%. Najveći udio, od poslovnih rashoda, u ukupnim rashodima kroz promatrano razdoblje imali su troškovi sirovina i materijala te ostali vanjski troškovi. Troškovi osoblja se nalaze na trećem mjestu po visini udjela u ukupnim rashodima. Unatoč tome što su troškovi osoblja, izuzevši 2013. godinu, u promatranim godinama rasli u odnosu na prethodne godine, a rastao je i broj zaposlenika, njihov udio u ukupnim rashodima nije rastao usporedno s njima.

Grafikon 12: Struktura ukupnih rashoda u razdoblju 2010.-2015.

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

3.3.3. Vertikalna analiza izvještaja o novčanom toku

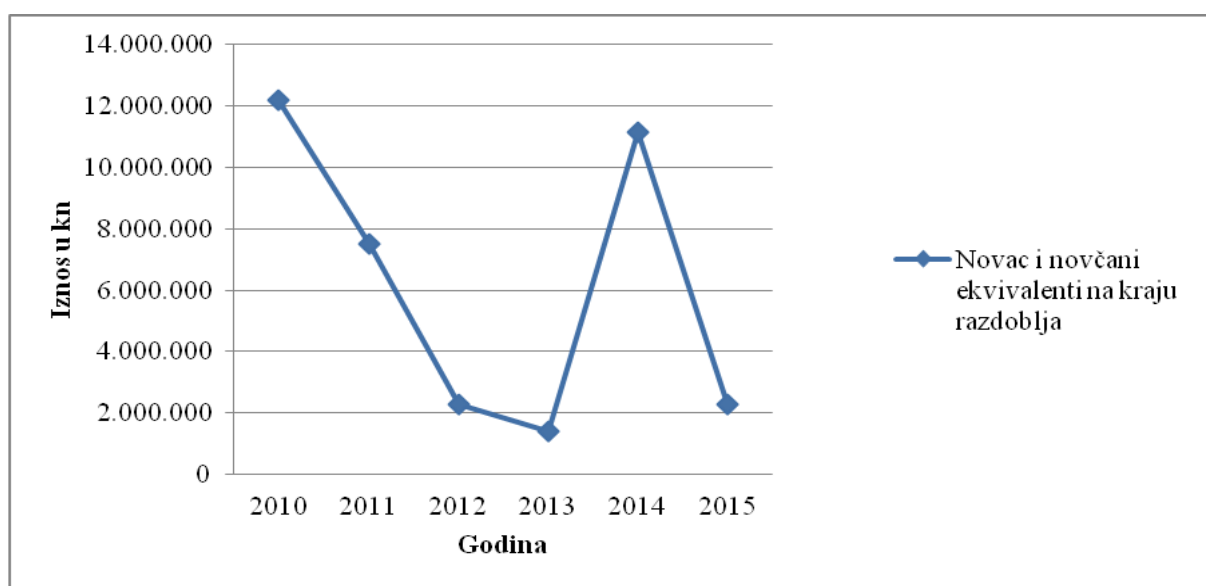
Izvještaj o novčanom toku društva Tromont d.o.o. sastavljen je indirektnom metodom, ali će se stavke prikazati kao udio u ukupnom iznosu svih novčanih primitaka.

Tablica 21: Skraćeni izvještaj o novčanom toku za razdoblje 2010.-2015.

Naziv pozicije	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ukupno povećanje novčanog tijeka od poslovnih aktivnosti	73.558.769	34.198.572	10.841.071	9.033.969	39.550.382	33.229.048
Ukupno smanjenje novčanog tijeka poslovnih aktivnosti	20.831.851	3.278.111	7.596.176	11.968.065	34.167.297	20.549.960
NETO NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI	52.726.918	30.920.461	3.244.895	-2.934.096	5.383.085	12.679.088
Ukupno novčani primici od investicijskih	4.002.479	928.571	5.144.633	0	4.212.514	335.089
Ukupno novčani izdaci od investicijskih aktivnosti	41.347.118	32.100.124	3.164.079	5.441.016	2.741.889	1.180.158
NETO NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	-37.344.639	-31.171.553	1.980.554	-5.441.016	1.470.625	-845.069
Ukupno novčani primici od financijskih aktivnosti	17.874.804	29.722.517	0	9.271.108	2.904.699	750.000
Ukupno novčani izdaci od financijskih aktivnosti	35.981.330	34.149.638	10.448.048	1.797.852	0	21.460.018
NETO NOVČANI TOKOVI OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI	-18.106.526	-4.427.121	-10.448.048	7.473.256	2.904.699	-20.710.018
Ukupni primici	95.436.052	64.849.660	15.985.704	18.305.077	46.667.595	34.314.137
Ukupni izdaci	98.160.299	69.527.873	21.208.303	19.206.933	36.909.186	43.190.136
Neto povećanje/smanjenje novčanog tijeka	-2.724.247	-4.678.213	-5.222.599	-901.856	9.758.409	-8.875.999
Novac i novčani ekvivalenti na početku razdoblja	14.910.690	12.186.443	7.508.230	2.285.631	1.383.775	11.142.184
Novac i novčani ekvivalenti na kraju razdoblja	12.186.443	7.508.230	2.285.631	1.383.775	11.142.184	2.266.185

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Iz prethodne tablice vidi se kako je neto novčani tok od financijskih aktivnosti bio najmanji u 2015. godini što znači da je društvo, za razliku od prethodne godine, vraćalo kredite banaka. Uz smanjenje spomenutih obveza te uz investiranje, društvo je u 2015. ostvarilo pozitivan neto novčani tok od poslovnih aktivnosti koji je bio značajno veći od prethodne tri godine. Iako se neto novčani tok smanjio u promatranoj godini novac i novčani ekvivalenti na kraju razdoblja su bili pozitivni. Može se primijetiti kako se neto novčani tok povećao samo u 2014. godini što je, ako se izuzme 2014., svake sljedeće godine smanjivalo novac i novčane ekvivalente na kraju razdoblja. Kretanje stavke novca i novčanih ekvivalenata na kraju razdoblja prikazano je grafikonom 13.

Grafikon 13: Kretanje novca i novčanih ekvivalenata na kraju razdoblja u razdoblju od 2010.-2015.

prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Na temelju vertikalne analize izvještaja o novčanom toku i grafikona, koji će se napraviti na temelju izračunatih udjela te prikazati strukturu novčanih tokova po vrstama aktivnosti, utvrdit će se u kojoj se fazi životnog ciklusa nalazi društvo Tromont d.o.o. u promatranom razdoblju. U tablici 22 prikazana je vertikalna analiza skraćenog izvještaja o novčanom toku za razdoblje od 2010. do 2015. godine.

Tablica 22: Vertikalna analiza skraćenog izvještaja o novčanom toku za razdoblje 2010.-2015.

Naziv pozicije	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ukupno povećanje novčanog tijeka od poslovnih aktivnosti	77,08%	52,74%	67,82%	49,35%	84,75%	96,84%
Ukupno smanjenje novčanog tijeka poslovnih aktivnosti	21,83%	5,05%	47,52%	65,38%	73,21%	59,89%
NETO NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI	55,25%	47,68%	20,30%	-16,03%	11,53%	36,95%
Ukupno novčani primici od investicijskih aktivnosti	4,19%	1,43%	32,18%	0,00%	9,03%	0,98%
Ukupno novčani izdaci od investicijskih aktivnosti	43,32%	49,50%	19,79%	29,72%	5,88%	3,44%
NETO NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	-39,13%	-48,07%	12,39%	-29,72%	3,15%	-2,46%
Ukupno novčani primici od financijskih aktivnosti	18,73%	45,83%	0,00%	50,65%	6,22%	2,19%
Ukupno novčani izdaci od financijskih aktivnosti	37,70%	52,66%	65,36%	9,82%	0,00%	62,54%
NETO NOVČANI TOKOVI OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI	-18,97%	-6,83%	-65,36%	40,83%	6,22%	-60,35%
Ukupni primici	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Ukupni izdaci	102,85%	107,21%	132,67%	104,93%	79,09%	125,87%
Neto povećanje/smanjenje novčanog tijeka	-2,85%	-7,21%	-32,67%	-4,93%	20,91%	-25,87%
Novac i novčani ekvivalenti na početku razdoblja	15,62%	18,79%	46,97%	12,49%	2,97%	32,47%
Novac i novčani ekvivalenti na kraju razdoblja	12,77%	11,58%	14,30%	7,56%	23,88%	6,60%

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Iz tablica 21 i 22 te pojednostavljenog prikaza na grafu 14 može se vidjeti u kojoj fazi životnog ciklusa se nalazi društvo Tromont d.o.o. u svakoj promatranoj godini. Naime, uočava se kako je društvo imalo četiri obrasca novčanih tijekova kroz promatrano razdoblje. U 2010., 2011. i 2015. godini se nalazilo u zreloj fazi životnog ciklusa, ali je u 2012. bilo u fazi pada, u 2013. u fazi zrelog poduzeća koje se zadužuje za kapitalna ulaganja, a u 2014. je

imalo neobičan obrazac novčanih tijekova. 2014. godine su neto novčani tokovi iz svih aktivnosti bili pozitivni, a taj obrazac novčanih tijekova je dugoročno neodrživ. Podaci iz tablice 22 prikazani su grafikonom kako bi se dobio lakši uvid u strukturu novčanih tokova po aktivnostima u promatranom razdoblju.

Grafikon 14: Struktura novčanih tokova po aktivnostima za razdoblje 2010.-2015.

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Na temelju navedenog *ne može se prihvatiti hipoteza H1 = Tromont d.o.o. je, u promatranom razdoblju, u zreloj fazi životnog ciklusa.*

Obzirom da je Tromont d.o.o. u 2015. godini u zreloj fazi životnog ciklusa, što je ujedno i najbolja situacija za njega jer stvara dovoljno novca za povrat dugova i financiranje kapitalnih ulaganja, preporuka je da Uprava nastavi s unaprjeđenjima kako bi se društvo zadržalo u toj fazi.

3.4. Analiza putem pokazatelja

Najčešće korištena analiza financijskih izvještaja je analiza putem financijskih pokazatelja. U ovom dijelu izračunat će se i objasniti odabrani pokazatelji društva Tromont d.o.o. u razdoblju od 2010. do 2015. Za potrebe ove analize odabrani su pokazatelji likvidnosti, aktivnosti, zaduženosti (solventnosti), ekonomičnosti i pokazatelji profitabilnosti te su, kako je prethodno najavljeno, izračunati i pojašnjeni u nastavku.

Pokazatelji likvidnosti

Od pokazatelja likvidnosti izračunat će se koeficijent trenutne likvidnosti, koeficijent tekuće likvidnosti, koeficijent ubrzane likvidnosti i koeficijent financijske stabilnosti. Njihove vrijednosti prikazane su u sljedećoj tablici. Svi navedeni pokazatelji za izračun koriste podatke iz bilance.

Tablica 23: Pokazatelji likvidnosti za razdoblje 2010.-2015.

NAZIV POKAZATELJA	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,18	0,08	0,03	0,02	0,09	0,02
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,29	0,84	0,75	0,94	0,97	1,00
Koeficijent ubrzane likvidnosti	1,28	0,83	0,72	0,89	0,85	0,83
Koeficijent financijske stabilnosti	0,92	1,26	1,31	1,08	1,07	1,00

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Koeficijent trenutne likvidnosti društva Tromont d.o.o. je bio veći od 0,10 samo u 2010. godini što znači da je društvo bilo sposobno novcem podmiriti svoje kratkoročne obveze samo u toj godini. Najmanji je bio u 2013. i 2015. Pokazatelj tekuće likvidnosti u niti jednoj promatranoj godini nije prešao kritičnu vrijednost 2, ali ni 1,5. To ukazuje na upitnu likvidnost jer društvo nije sposobno podmiriti svoje kratkoročne obveze i potrebno je povećati ulaganje u neki od oblika kratkotrajne imovne ili smanjiti neki od oblika kratkoročnih obveza. Pokazatelj ubrzane likvidnosti, kao i koeficijent trenutne likvidnosti, bio je veći od kritične vrijednosti (1) samo u 2010. godini. Samo je u toj godini društvo bilo sposobno podmiriti svoje kratkoročne obveze upotrebom svoje najlikvidnije imovine. Koeficijent financijske stabilnosti je također bio najbolji u 2010., a u 2015. je jednak 1. U ostalim promatranim godinama društvo je imalo manjak radnoga kapitala to jest dio svoje dugotrajne imovine društvo je financiralo iz kratkoročnih izvora.

Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti računaju se na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka. U nastavku je izračunat koeficijent obrta ukupne i kratkotrajne imovine te koeficijent obrta potraživanja i dani naplate potraživanja. Izračun je prikazan u tablici 24.

Tablica 24: Pokazatelji aktivnosti za razdoblje 2010.-2015.

NAZIV POKAZATELJA	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Koeficijent obrta ukupne imovine	1,51	0,69	1,15	0,93	0,59	1,05
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	3,06	1,74	3,23	2,25	1,15	2,21
Koeficijent obrta potraživanja	4,54	2,77	4,03	4,16	2,18	4,41
Dani naplate potraživanja	80	132	91	88	168	83

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Svi izračunati pokazatelji su najbolji bili u 2010. godini osim koeficijenta obrta kratkotrajne imovine koji je najveći bio u 2012. Najlošije vrijednosti sva četiri pokazatelja bile su u 2014. godini. Koeficijent obrta ukupne imovine, kako je prethodno rečeno, je bio najveći u 2010. godini. Tada je na jednu kunu imovine društvo ostvarilo 1,51 kn prihoda. Koeficijent obrta kratkotrajne imovine koji je jedini bio najveći u 2012. godini iznosio je 3,23. Tada je društvo na jednu kunu kratkotrajne imovine ostvarilo 3,23 kune prihoda. Izuzevši 2010. koeficijent obrta potraživanja je bio najveći u 2015. kada je društvo ostvarilo 4,41 kunu prihoda od prodaje na jednu kunu uloženu u potraživanja. Obzirom da se, uz izvođenje termotehničkih, hidro i elektro instalacija, Tromont d.o.o. bavi i izgradnjom objekata pokazatelj naplate potraživanja u danima je na zadovoljavajućoj razni. Vrijeme naplate potraživanja društva u prosjeku za promatrano razdoblje iznosi 107 dana. Horizontalnom analizom bilance utvrđeno je kako je jedino u 2014. godini kratkotrajna imovina bila veća od dugotrajne. U toj godini društvu je trebalo najviše dana da naplati potraživanja što je dobrim dijelom utjecalo na visok iznos kratkotrajne imovine u promatranoj godini.

Pokazatelji zaduženosti (solventnosti)

Pokazatelji zaduženosti računaju se, kao i pokazatelji aktivnosti, na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka. U tablici 25 prikazani su izračuni za koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja, koeficijent financiranja, faktor zaduženosti te za stupanj pokrića I i stupanj pokrića II.

Tablica 25: Pokazatelji zaduženosti za razdoblje 2010.-2015.

NAZIV POKAZATELJA	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Koeficijent zaduženosti	0,50	0,64	0,63	0,65	0,70	0,63
Koeficijent vlastitog financiranja	0,43	0,31	0,33	0,33	0,29	0,37
Koeficijent financiranja	1,17	2,03	1,88	1,96	2,39	1,73
Faktor zaduženosti	3,35	2,55	1,85	1,88	2,25	1,71
Stupanj pokrića I	0,85	0,52	0,52	0,57	0,60	0,70
Stupanj pokrića II	1,08	0,79	0,76	0,93	0,94	1,00

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Koeficijent zaduženosti se izražava u postotku. U 2010. društvo je 50% imovine je financiralo iz tuđih izvora. U ostalim promatranim godinama koeficijent je bio viši od 50%, a najviši u 2014. kada je Tromont d.o.o. 70% imovine financiralo iz obveza. Koeficijent vlastitog financiranja se također izražava u postotku. Najbolji je bio u 2010. godini, a u 2015. u odnosu na 2010. je pao za 0,07 postotnih poena što znači da je u 2015. godini 37% imovine društva financirano iz vlastitih izvora. S obzirom da je za koeficijent financiranja bolje da je što niži može se uočiti kako je i on bio najbolji u 2010. godini, ali ni tada nije na zadovoljavajućoj razini jer prelazi 1 što znači da su ukupne obveze bile veće od kapitala. Faktor zaduženosti je u promatranom razdoblju manji od 5 što znači da društvo nije prezaduženo te do kraja promatranog razdoblja smanjilo vrijeme potrebno da se iz zadržane dobiti uvećane za amortizaciju podmire ukupne obveze. Stupanj pokrića I, za kojeg je poželjno da je manji od 0,5, u svakoj promatranoj godini je premašio kritičnu vrijednost. Stupanj pokrića II je nakon 2010. godine bio ispod 1. Tek u 2015. je iznosio 1 što znači da društvo nakon 2010. nije dio dugoročnih izvora iskoristilo za financiranje kratkotrajne imovine.

Pokazatelji ekonomičnosti

Podaci za izračun pokazatelja ekonomičnosti izvode se iz računa dobiti i gubitka. Dobivene vrijednosti pokazatelja ekonomičnosti ukupnog poslovanja, ekonomičnosti poslovnih aktivnosti i ekonomičnosti financiranja prikazane su u nastavku uz pomoć tablice 26.

Tablica 26: Pokazatelji ekonomičnosti za razdoblje 2010. - 2015.

NAZIV POKAZATELJA	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,15	1,22	1,15	1,02	1,02	1,02
Ekonomičnost poslovnih aktivnosti	1,16	1,23	1,17	1,03	1,03	1,05
Ekonomičnost financiranja	0,54	0,18	0,30	0,46	0,63	0,11

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Razmatranjem kretanja ekonomičnosti ukupnog poslovanja vidi se kako mu je od 2013. godine vrijednost 1,02 što znači da društvo posluje na granici ekonomičnosti. Pokazatelj je u svakom promatranom razdoblju veći od 1 što znači da je društvo u svakoj godini ostvarilo dobit. Ekonomičnost poslovnih aktivnosti se smanjila u 2015. u odnosu na početak promatranog razdoblja, ali je ostala veća od 1. Ekonomičnost financiranja je ispod 1 u svakoj promatranoj godini što znači da su financijski rashodi veći od financijskih prihoda. Razlog tome su veliki troškovi kamata. Međutim, to ne utječe bitno na ekonomičnost ukupnog poslovanja jer je udio financijskih prihoda odnosno rashoda u ukupnim prihodima odnosno rashodima vrlo malen. Udio financijskih prihoda u ukupnim prihodima tijekom promatranog razdoblja je bio u prosjeku oko 1%, a udio financijskih rashoda u ukupnim rashodima je u prosjeku iznosio 2,57%.

Pokazatelji profitabilnosti

Ovi pokazatelji su izračunati u tablici 27 i to neto i bruto profitna marža na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka, a povrat na imovinu i povrat na vlastiti kapital na temelju podataka iz bilance i iz računa dobiti i gubitka.

Tablica 27: Pokazatelji profitabilnosti za razdoblje 2010.-2015.

NAZIV POKAZATELJA	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Neto profitna marža	0,10	0,16	0,12	0,02	0,02	0,02
Bruto profitna marža	0,13	0,18	0,13	0,02	0,02	0,02
Povrat na imovinu (ROA)	0,12	0,26	0,10	0,03	0,02	0,03
Povrat na vlastiti kapital (ROE)	0,24	0,70	0,24	0,05	0,05	0,03

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Neto profitna marža ima tendenciju pada od 2011., a od 2013. do 2015. društvo je svake godine ostvarilo 0,02 kn neto dobiti po jednoj kuni ukupnog prihoda. Bruto profitna marža je imala istu tendenciju kretanja kao i neto profitna marža. Također, od 2013. je bila ista kao i neto profitna marža. Razlog padajuće bruto i neto profitne marže je visoki udio troškova u ukupnom prihodu. Povrat na imovinu je od 2013. na približno istoj razini kao i dva prethodna pokazatelja. Ovaj pokazatelj je, kao i svi ostali, bio najveći u 2011. godini. Tada je društvo na jednu kunu imovine ostvarilo 26 lipa operativne dobiti. Povrat na vlastiti kapital se također nakon 2011. značajno smanjio te je u 2015. društvo po jednoj kuni ukupne imovine ostvarilo 3 lipe neto dobiti.

3.5. Analiza pomoću modela za predviđanje budućeg poslovanja

U nastavku će se izračunati Altmanov Z – score i BEX indeks kako bi se prognozirala vjerojatnost stečaja Tromonta d.o.o. i procijenila poslovna izvrsnost promatranog društva.

3.5.1. Analiza pomoću Altmanovog Z – score modela

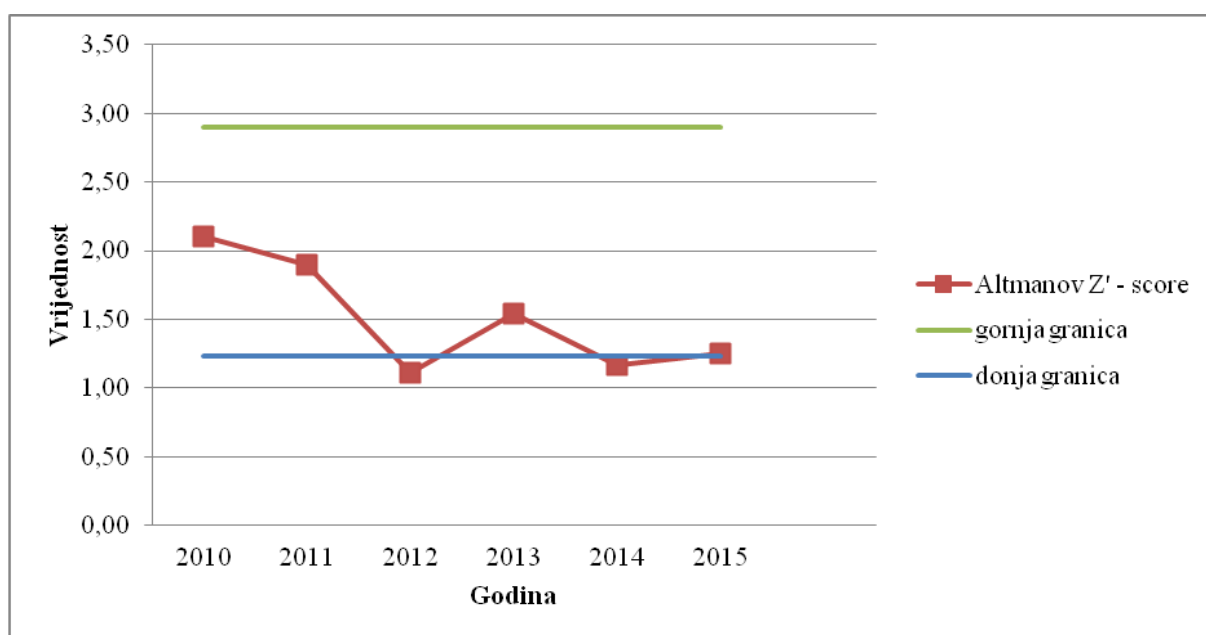
Korištenjem podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka, te iz bilješki za podatke o kamatama, izračunat je Altmanov Z' score za društva koja ne kotiraju na tržištu kapitala. Sljedeća tablica prikazuje dobivene vrijednosti svakog pokazatelja i konačne vrijednosti Altmanovog pokazatelja.

Tablica 28: Altmanov Z' – score model za razdoblje 2010.-2015.

NAZIV POKAZATELJA	2010	2011	2012	2013	2014	2015
X ₁	0,110	-0,074	-0,116	-0,027	-0,017	0,002
X ₂	0,137	0,233	0,319	0,319	0,286	0,342
X ₃	0,210	0,059	-0,002	-0,001	-0,008	0,011
X ₄	0,855	0,493	0,531	0,511	0,419	0,579
X ₅	0,902	1,365	0,707	1,080	0,783	0,682
Altmanov Z' - score	2,11	1,90	1,11	1,54	1,16	1,25

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

U promatranim godinama Tromont d.o.o. se uglavnom nalazio u „sivom području“ s rizikom stečaja u roku dvije godine. Zbog sumnje u klasifikacijsku pogrešku Tromont d.o.o. je okarakteriziran kao financijski ugroženo poduzeće s mogućnošću ozdravljenja. U 2012. i u 2014. godini prognoza je bila da će u roku godine dana otići u stečaj, ali vidljivo je kako se u svakoj sljedećoj godini vrijednost pokazatelja popravila. Najmanju vrijednost pokazatelj je dosegno u 2012. godini, a mogući razlog je financijska kriza na tržištu koja je trajala sve do 2014. godine, a na ovom društvu se prema Altmanovom pokazatelju najviše očitovala u 2012. godini. Na temelju izračuna napravljen je sljedeći grafikon koji pokazuje kretanje Z' – scorea tijekom promatranog razdoblja.

Grafikon 15: Kretanje Altmanovog Z' – scorea kroz razdoblje 2010.-2015.

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Teorijski gledano, prema Altmanovom pokazatelju društvo je u četiri od promatranih šest godina okarakterizirano kao financijski ugroženo društvo s potencijalom ozdravljenja, a u dvije kao društvo koje će u roku od godine dana otići u stečaj. Na temelju dobivenih rezultata **ne može se prihvatiti hipoteza H2 = Temeljem Altmanovog Z – score indeksa Tromont d.o.o. je u promatranom razdoblju uspješno i neće bankrotirati.**

3.5.2. Analiza pomoću BEX modela za predviđanje budućeg poslovanja

Na temelju podataka iz financijskih izvještaja u sljedećoj tablici je izračunat BEX indeks. Kao cijena kapitala za pokazatelj ex_2 korištena je kamatna stopa na štedne uloge banaka u 2015. godini koja je iznosila 3.3%.⁸¹

Tablica 29: BEX indeks model za razdoblje 2010.-2015.

NAZIV POKAZATELJA	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Profitabilnost (ex_1)	0,210	0,059	-0,002	-0,001	-0,008	0,011
Stvaranje vrijednosti	17,430	7,760	1,737	1,638	1,119	2,454
Likvidnost (ex_3)	0,090	-0,092	-0,141	-0,042	-0,030	0,002
Financijska snaga (ex_4)	2,642	0,775	0,376	0,344	0,242	0,423
BEX indeks	11,02	4,75	1,10	1,05	0,72	1,56

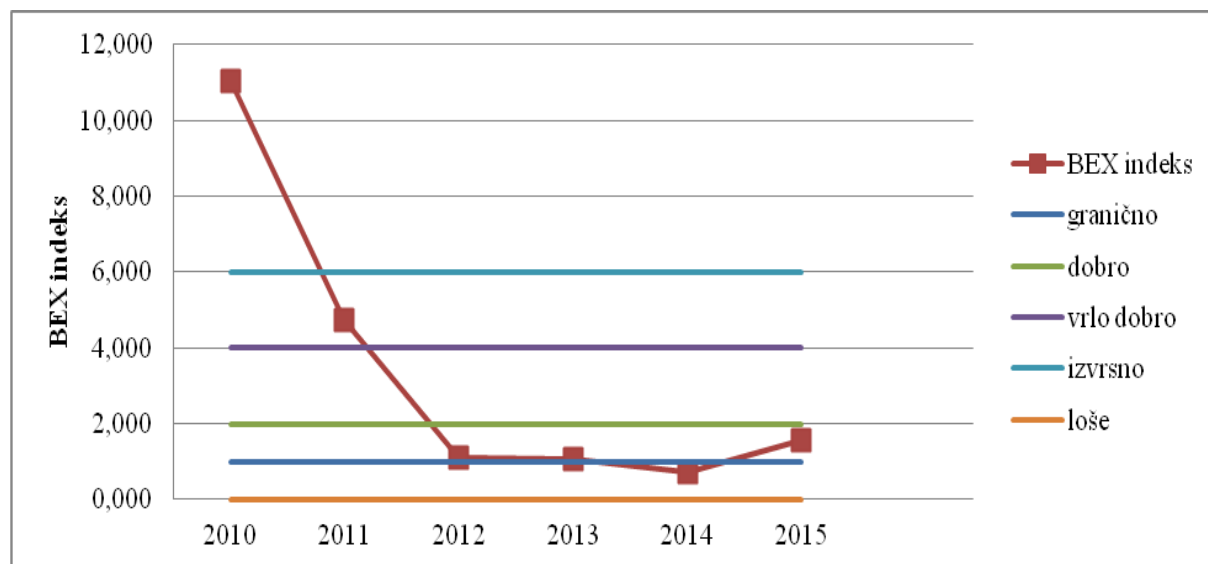
Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Prema podacima iz tablice uočava se da je pokazatelj profitabilnosti bio veći od 17,20% samo u 2010. godini, dok je pokazatelj likvidnosti u cijelom promatranom razdoblju bio manji od 25%. Stvaranje vrijednosti je jedini pokazatelj koji je u svakoj promatranoj godini premašio kritičnu vrijednost. Financijska snaga je bolja što je ex_4 veći od jedan što znači da je taj pokazatelj bio na zadovoljavajućoj razini samo u 2010. godini.

Prema BEX indeksu u 2010. društvo je poslovalo izvrsno te je bilo kandidat za svjetsku klasu. 2011. godine indeks je značajno pao te je društvo palo na niži rang, ali je i dalje prognoza za budućnost bila izvrsna i takvo poslovanje se moglo očekivati i sljedeće 3 godine ako bi menadžment nastavio s unaprjeđenjima. Već u 2012. indeks je pao na 1,10 što je za društvo značilo da je palo za dva ranga te da posluje dobro, ali se poboljšanje moglo očekivati samo ako menadžment nastavi s unaprjeđenjima. Ta faza se nastavila i u 2013. godini. U 2014. je Tromont d.o.o. poslovaao na granici između dobrog i lošeg, poslovna izvrsnost nije bila zadovoljavajuća te je bilo potrebno pristupiti ozbiljnim unaprjeđenjima. Ipak se, u 2015.

⁸¹ Cita, M., Stjepanović, S., Stanić, M. (2015): Procjena poslovne izvrsnosti malog poduzeća u Republici Hrvatskoj – primjer iz prakse u Računovodstvo i menadžment, 16. međunarodna znanstvena i stručna konferencija, Hrvatski računovođa i RRIF, Primošten, str. 21.

godini, društvo izvuklo iz te faze te ponovno bilo u rangi dobrog poslovanja, a poboljšanje je moguće samo ako menadžment pristupi ozbiljnim unaprjeđenjima. Kretanje BEX indeksa prikazano je na sljedećem grafikonu.

Grafikon 16: Kretanje BEX indeksa kroz razdoblje 2010.-2015.

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Društvo je u 2015. godini poslovalo dobro stoga se *može prihvatiti hipoteza H3 = Prema BEX indeksu društvo Tromont d.o.o. posluje dobro u 2015. godini*. Bitno je napomenuti da je poboljšanje moguće samo ako menadžment pristupi ozbiljnim unaprjeđenjima.

4. USPOREDBA POSLOVANJA TROMONTA D.O.O. S ODABRANIM KONKURENTIMA

U ovom dijelu rada navest će se osnovne informacije o odabranim konkurentima i izračunat će se odabrani pokazatelji za svakog od njih kako bi se odabrani mogli usporediti s pokazateljima društva Tromont d.o.o.

4.1. Đurkin d.o.o.

Đurkin d.o.o. sa sjedištem u Čakovcu osnovano je 1990. godine, a u trgovački sud u Varaždinu je upisano 1996. godine. Od otprilike 90 djelatnika njih 60-ak je zaposleno u glavnoj djelatnosti društva. Značajni segment u poslovanju društva ima djelatnost trgovine koja se obavlja preko veleprodajnog i maloprodajnog skladišta u Čakovcu.⁸² Odabrani pokazatelji društva Đurkin d.o.o. su izračunati u nastavku.

Tablica 30: Odabrani pokazatelji društva Đurkin d.o.o. za razdoblje 2010.-2015.

NAZIV POKAZATELJA	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,40	1,43	1,40	0,70	0,94	0,98
Koeficijent obrta ukupne imovine	1,10	0,94	0,96	0,82	1,38	1,01
Koeficijent obrta potraživanja	2,32	3,42	3,52	7,56	5,26	5,94
Dani naplate potraživanja	157	107	104	48	69	61
Koeficijent zaduženosti	0,47	0,59	0,54	0,66	0,70	0,58
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,12	1,04	1,13	1,00	1,00	1,00
Neto profitna marža	0,10	0,04	0,11	0,00	0,00	0,00

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Prema koeficijentu tekuće likvidnosti, koji konstantno opada, Đurkin d.o.o. nije bilo sposobno podmiriti svoje kratkoročne obveze, a sposobnost se iz godine u godinu smanjivala. Imovina ovog društva se jednom u 2010., 2014. i 2015. godini pretvorila u prihode, dok su se potraživanja pretvorila u prihode od prodaje dva puta u 2010., a skoro šest puta u 2015.

⁸² Đurkin d.o.o. (2017): O nama. Dostupno na: <http://www.djurkin.hr/onama.php> (30.8.2017)

godini. Dani naplate potraživanja za promatrano društvo su se smanjili u odnosu na početak promatranog razdoblja, a najmanje dana za naplatu potraživanja je bilo potrebno u 2013. godini kada je koeficijent obrta potraživanja bio najviši. Koeficijent zaduženosti je u 2015. pao sa 0,70 na 0,58, iako je bio veći od 0,5 smanjenje ovog pokazatelja ukazuje na smanjenje zaduženosti u 2015. u odnosu na 2014. godinu. Društvo ima zadovoljavajuću ekonomičnost ukupnog poslovanja do 2012. Vrijednost pokazatelja je od 2013. na konstantnoj razini od 1 što znači da je društvo ostvarilo 1 kunu prihoda na jednu kunu rashoda. neto profitna marža je nakon 2012. iznosila nula što znači da od jedne kune ukupnog prihoda društvu nije ostala niti jedna kuna neto dobitka.

4.2. Zlaring d.o.o.

Društvo Zlaring d.o.o. je osnovano 1991. u Zagrebu. Trenutno ima 60-ak zaposlenika uz pomoć kojih je sudjelovalo u izvođenju brojnih radova od kojih su poznatiji: uređenje poslovnih prostora Hrvatskog Telekomu u Zagrebu, strojarske instalacije u Državnom hidrometeorološkom zavodu, izvedba instalacija u Lidlovim poslovnica u Zagrebu i okolici, izvedba istih instalacija u Zagrebačkoj banci u Zagrebu i brojni drugi.⁸³ U sljedećoj tablici su izračunati odabrani pokazatelji.

Tablica 31: Odabrani pokazatelji društva Zlaring d.o.o. za razdoblje 2010.-2015.

NAZIV POKAZATELJA	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,35	1,24	1,11	0,88	0,80	0,85
Koeficijent obrta ukupne imovine	1,04	2,24	2,35	3,16	4,00	4,27
Koeficijent obrta potraživanja	1,33	3,59	3,17	5,34	6,28	6,73
Dani naplate potraživanja	275	102	115	68	58	54
Koeficijent zaduženosti	0,70	0,76	0,76	0,92	0,99	0,91
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,04	1,02	1,03	1,04	1,02	1,03
Neto profitna marža	0,03	0,02	0,02	0,03	0,02	0,02

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

⁸³ Zlaring d.o.o. (2017): O nama. Dostupno na: http://www.zlaring.hr/o_nama/opcenito.html (30.8.2017)

Koeficijent tekuće likvidnosti kroz promatrano razdoblje ima tendenciju pada te u ni jednoj godini nije premašio vrijednost 2, niti 1,5 što znači da poduzeće nije bilo sposobno podmiriti svoje kratkoročne obveze. Koeficijent obrta ukupne imovine je imao tendenciju rasta kroz promatrano razdoblje te je u 2015. godini iznosio 4,27 što znači da je društvo na jednu kunu ukupne imovine ostvarilo 4,27 kuna ukupnog prihoda. Koeficijent obrta potraživanja je također rastao što znači da su dani naplate potraživanja konstantno padali kroz promatrano razdoblje te su u 2015. društvu bila potrebna 54 dana za naplatu potraživanja. Zaduženost društva je porasla u 2015. u odnosu na 2010. te je na visokoj razini od 2013. godine. U 2015. godini 91% imovine financirano je iz obveza. Ekonomičnost ukupnog poslovanja se kreće u prosjeku oko 1,03 što je zadovoljavajuće. Neto profitna marža je uglavnom iznosila 0,02 što znači da po jednoj kuni ukupnih prihoda društvo ostvaruje 2 lipe neto dobiti.

4.3. Deltron d.o.o.

Deltron je osnovan 1995. godine u Splitu, a ima podružnice u Zagrebu i Sarajevu. Društvo zapošljava 50-ak ljudi. Najznačajniji dio poslovanja ovog društva čini djelatnost prodaje i montaže klima uređaja te je generalni zastupnik i uvoznik klima uređaja Mitsubishi Electric, Gree i Azuri koji su svjetski poznati.⁸⁴ Sljedeća tablica prikazuje vrijednosti odabranih pokazatelja.

Tablica 32: Odabrani pokazatelji društva Deltron d.o.o. za razdoblje 2010.-2015.

NAZIV POKAZATELJA	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,43	1,84	1,81	2,82	2,44	2,41
Koeficijent obrta ukupne imovine	1,53	1,94	1,96	1,93	1,76	2,35
Koeficijent obrta potraživanja	2,99	4,79	5,06	4,56	4,89	4,80
Dani naplate potraživanja	122	76	72	80	75	76
Koeficijent zaduženosti	0,77	0,50	0,69	0,59	0,47	0,40
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,09	1,08	1,17	1,10	1,12	1,12
Neto profitna marža	0,06	0,05	0,12	0,07	0,08	0,09

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

⁸⁴ Deltron d.o.o. (2017): O nama. Dostupno na: https://www.deltron.hr/?page_id=18 (30.8.2017)

Koeficijent tekuće likvidnosti je u 2012. premašio kritičnu vrijednost od 1,5, a u 2013. je premašio i 2 što pokazuje da je društvo uspješno podmirivalo svoje kratkoročne obveze. Najviša vrijednost koeficijenta obrta ukupne imovine bila je u 2015. godini kada je Deltron d.o.o. ostvario 2,35 kuna prihoda na jednu kunu uloženu u imovinu tj. imovina se dva puta u godini pretvorila u prihode. Društvo je na kunu uloženu u potraživanja ostvarilo najviše 5,06 kuna prihoda od prodaje i to u 2012. godini. Nakon 2010. godine kada su društvu trebala 122 dana da naplati potraživanja, u sljedećim godinama je u prosjeku bilo potrebno 76 dana da Deltron d.o.o. naplati svoja potraživanja. Koeficijent zaduženosti ima tendenciju pada kroz promatrano razdoblje te je u 2014. pao ispod 0,5, a 2015. je dodatno pao što ukazuje na povećanje udjela financiranja iz vlastitih izvora. Ekonomičnost ukupnog poslovanja raste od 2013., a najviša je bila u 2012. kada je društvo na jednu kunu rashoda ostvarilo 1,17 kuna prihoda. Neto profitna marža je rasla u posljednje tri promatrane godine te je u 2015. godini društvo po jednoj kuni ukupnog prihoda ostvarilo 9 lipa neto dobiti.

4.4. Elektrometal d.d.

Elektrometal d.d. je osnovan 1946. godine u Bjelovaru te je povećavalo broj djelatnosti, a 1993. je preoblikovano u dioničko društvo koje j organizirano kroz četiri poslovne jedinice: Montaža Bjelovar, Proizvodnja, Montaža Daruvar, Montaža Koprivnica. Društvo ima otprilike 200 zaposlenika.⁸⁵

Tablica 33: Odabrani pokazatelji društva Elektrometal d.d. za razdoblje 2010.-2015.

NAZIV POKAZATELJA	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,87	0,77	0,46	0,33	0,28	0,22
Koeficijent obrta ukupne imovine	1,07	1,14	1,33	0,77	0,28	0,37
Koeficijent obrta potraživanja	2,83	2,66	4,50	4,04	1,57	3,06
Dani naplate potraživanja	129	137	81	90	233	119
Koeficijent zaduženosti	0,91	0,95	1,28	1,54	1,73	2,04
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	0,97	1,01	0,81	0,77	0,70	0,65
Neto profitna marža	-0,03	0,01	-0,24	-0,29	-0,43	-0,54

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

⁸⁵ Elektrometal d.d. (2016): Godišnje izvješće 2015. Dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web (31.8.2017)

Promatrano društvo je neuspješno podmirivalo svoje kratkoročne obveze što pokazuje koeficijent tekuće likvidnosti koji pada iz godine u godinu. Do 2012. godine se imovina jednom u svakoj godini pretvorila u prihode, a nakon 2012. koeficijent se smanjio ispod jedan. Potraživanja su se u 2010. i 2011. približno tri puta pretvorila u prihode od prodaje, u 2012. koeficijent obrta potraživanja je dosegao najvišu vrijednost te je na jednu kunu uloženu u potraživanja društvo ostvarilo 4,50 kuna prihoda od prodaje. Nakon 2012. koeficijent je padao te je u 2015. narastao na 3,06. Nastavno na koeficijent obrta potraživanja, najmanje 81 dan je bio potreban promatranom društvu da naplati svoja potraživanja. To je bilo u 2012. godini. U 2013 je broj dana neznatno porastao dok je u 2014. godini društvu bilo potrebno skoro osam mjeseci da naplati svoja potraživanja. Kod promatranog poduzeća koeficijent zaduženosti je na znatno visokoj razini, posebno u zadnjoj promatranoj godini kada su obveze bile dvostruko veće od imovine promatranog društva. Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja je, također, ispod zadovoljavajuće razine. Jedino je kritičnu vrijednost premašio u 2011. godini. Te godine je društvo ostvarilo 1,01 kunu prihoda po kuni rashoda. neto profitna marža društva Elektrometal d.d. je negativna što znači da je poslovalo s gubitkom. Ovaj pokazatelj je bio pozitivan samo u 2011. godini u kojoj je po jednoj kuni ukupnih prihoda Elektrometal d.d. ostvario 1 lipu neto dobiti.

4.5. Usporedna analiza financijskih pokazatelja Tromonta d.o.o. s odabranim konkurentima i pripadajućim prosječnim pokazateljima

U sljedećoj tablici prikazani su prosječni odabrani pokazatelji konkurenata i odabrani pokazatelji poduzeća Tromont d.o.o. kako bi se isti usporedili. Pokazatelji za usporedbu su odabrani proizvoljno na način da je iz svake od pet prethodno izračunatih skupina za društvo Tromont d.o.o. odabran po jedan pokazatelj. Samo od skupine pokazatelja aktivnosti su odabrana tri pokazatelja. Zatim su odabrani pokazatelji bili izračunati i objašnjeni za svakog konkurenta da bi se u ovom dijelu rada uprosječili za usporedbu s pokazateljima društva Tromont d.o.o.

Tablica 34: Odabrani prosječni pokazatelji konkurenata i Tromonta d.o.o. za razdoblje 2010.-2015.

NAZIV POKAZATELJA	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,26	1,32	1,19	1,18	1,12	1,12
Tromont d.o.o.	1,29	0,84	0,75	0,94	0,97	1,00
Koeficijent obrta ukupne imovine	1,19	1,56	1,65	1,67	1,86	2,00
Tromont d.o.o.	1,51	0,69	1,15	0,93	0,59	1,05
Koeficijent obrta potraživanja	2,37	3,62	4,06	5,38	4,50	5,13
Tromont d.o.o.	4,54	2,77	4,03	4,16	2,18	4,41
Dani naplate potraživanja	171	105	93	72	109	78
Tromont d.o.o.	80	132	91	88	168	83
Koeficijent zaduženosti	0,71	0,70	0,82	0,93	0,97	0,98
Tromont d.o.o.	0,50	0,64	0,63	0,65	0,70	0,63
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,06	1,04	1,04	0,98	0,96	0,95
Tromont d.o.o.	1,15	1,22	1,15	1,02	1,02	1,02
Neto profitna marža	0,04	0,03	0,00	-0,05	-0,08	-0,11
Tromont d.o.o.	0,10	0,16	0,12	0,02	0,02	0,02

Izvor: Izrada autora prema podacima s RGFI-javna objava - Fina, dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web

Koeficijent tekuće likvidnosti i koeficijent obrta ukupne imovine su veći kod Tromonta samo u 2010. godini koja je bila rekordna za ovo društvo. U svim sljedećim godinama Tromont d.o.o. je prema dva spomenuta pokazatelja bio lošiji od prosjeka konkurenata. Veći koeficijent obrta potraživanja Tromont d.o.o. je imao samo u 2010. godini, a u 2012. koeficijent je bio neznatno manji od prosjeka konkurencije. Zbog toga, kraće vrijeme naplate potraživanja od prosjeka konkurenata Tromont d.o.o. je imao samo u 2010. i u 2012. godini. Sljedeća tri pokazatelja su bila bolja kod Tromonta nego kod prosjeka konkurenata. Tako je, unatoč tome što je koeficijent zaduženosti bio 0,50 u 2010., a nakon te godine veći od 0,5, Tromont bolji od prosjeka konkurenata jer kod njih vrijednost toga pokazatelja bila 0,70 i veća. Kod Tromonta su prihodi veći od rashoda u svakoj promatranoj godini što pokazuje koeficijent ekonomičnosti ukupnog poslovanja. Kod prosjeka konkurenata nije takav slučaj od 2013. godine do kraja promatranog razdoblja. Razlog tome je Elektrometal d.d. koji jedini ima ovaj pokazatelj manji od jedan i to već u 2012. godini. Neto profitna marža prosjeka konkurenata već u 2012. godini je iznosila nula, a nakon te godine je i negativna. Unatoč vrlo niskoj neto profitnoj marži kod društva Tromont, ipak je prema ovom pokazatelju ono bolje od prosjeka konkurenata.

Društvo Tromont d.o.o. je, u promatranom razdoblju, uspješnije samo prema odabranim pokazateljima zaduženosti, ekonomičnosti i profitabilnosti te se **ne može u cijelosti prihvatiti hipoteza H_4 = Tromont d.o.o. je uspješnije od odabranih konkurenata prema odabranim pokazateljima**. Iako je promatrano društvo bolje od konkurenata prema tri odabrana pokazatelja može se uočiti da se oni kreću oko svojih kritičnih vrijednosti.

5. ZAKLJUČAK

U ovom radu napravljena je statistička analiza financijskih izvještaja društva Tromont d.o.o. korištenjem podataka iz temeljnih financijskih izvještaja koji su objavljeni na stranicama Financijske agencije. Analiza je provedena za razdoblje od 2010. do 2015. godine.

Horizontalnom analizom bilance je utvrđeno da se imovina povećala tijekom promatranog razdoblja. Posebno je narasla dugotrajna financijska imovina zbog otvaranja nove tvrtke 2011. godine u Bosni i Hercegovini. Također, obveze su narasle u odnosu na 2010. godinu, ali su u 2015. u odnosu na 2014. znatno smanjene što znači da je društvo vraćalo obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama te vlasnicima društva. Smanjenjem obveza povećao se udio kapitala u pasivi. Razlog povećanja kapitala i rezervi u promatranom razdoblju je povećanje zadržane dobiti iz godine u godinu. Najveći udio u aktivni čini dugotrajna imovina i to građevinski objekti, postrojenja i oprema te zemljište. Kratkoročne obveze čine najveći udio u pasivi, a među njima su najzastupljenije obveze prema bankama i dobavljačima.

U svakoj promatranoj godini društvo je poslovalo s dobitkom. Na temelju horizontalne analize računa dobiti i gubitka zaključuje se kako je dobit bila najveća u 2010. godini. Iako je u 2015. porasla u odnosu na prethodnu godinu nije dosegla razinu iz 2010. godine. Najveći udio u prihodima imaju poslovni prihodi i to prihodi od prodaje, a u rashodima poslovni rashodi, a posebno troškovi sirovina i materijala.

Analizom izvještaja o novčanom toku društvo je prolazilo kroz četiri faze životnog ciklusa. Premda je 2015. godinu završilo u zreloj fazi ne može u cijelosti prihvatiti prva hipoteza, *Tromont d.o.o. je, u promatranom razdoblju, u zreloj fazi životnog ciklusa.*

Na temelju pokazatelja likvidnosti može se zaključiti kako društvo Tromont d.o.o. nakon 2010. godine nije bilo sposobno u roku podmiriti svoje dospelje kratkoročne obveze. Prema pokazateljima aktivnosti društvo je efikasno upravljalo imovinom i potraživanjima. Pokazatelji zaduženosti pokazuju da se društvo velikim dijelom financira iz tuđih izvora, ali nije prezaduženo te je do kraja promatranog razdoblja smanjilo vrijeme potrebno da se iz zadržane dobiti uvećane za amortizaciju podmire ukupne obveze. Društvo je u svakoj

promatranog godinu ostvarilo dobit, ali je poslovalo na granici ekonomičnosti. Također, je bilo i profitabilno tj. ostvarivalo je povrat na uloženo.

Prema Altmanovom pokazatelju društvo je okarakterizirano kao financijski ugroženo društvo s potencijalom ozdravljenja, a u 2012. i u 2014. godini kao društvo koje će u roku od godine dana otići u stečaj što znači da se ne može prihvatiti druga hipoteza, *temeljem Altmanovog Z – score indeksa Tromont d.o.o. je u promatranom razdoblju uspješno i neće bankrotirati*. Ovaj rezultat treba uzeti s rezervom zbog sumnje u klasifikacijsku pogrešku.

Od kandidata za svjetsku klasu u 2010. godini, prema BEX indeksu, rang poslovne izvrsnosti društva je 2011. godine pao za dva ranga te je ono poslovalo izvrsno. Sljedeće dvije godine poslovanje je bilo okarakterizirano kao dobro, a 2014. godine poslovalo je na granici između dobrog i lošeg. 2015. godine bilo je ponovno rangirano kao dobro društvo. Unatoč tome što je tijekom promatranog razdoblja Tromont d.o.o. prošao kroz četiri ranga poslovne izvrsnosti u 2015. godini je, prema BEX indeksu, poslovao dobro. Stoga se može prihvatiti treća hipoteza, *prema BEX indeksu društvo Tromont d.o.o. posluje dobro u 2015. godini*. Može se zaključiti kako je društvo, unatoč financijskoj krizi, uspjelo održati pozitivan BEX indeks, a da bi poboljšalo svoj rang mora pristupiti ozbiljnim unaprjeđenjima.

Usporedbom s odabranim četiri konkurenta utvrđeno je da je Tromont d.o.o. prema odabranim pokazateljima likvidnosti i aktivnosti lošiji od konkurenata, a prema odabranim pokazateljima zaduženosti, ekonomičnosti i i profitabilnosti je bolji od konkurenata. Prema tome samo se djelomično može prihvatiti četvrta hipoteza, *Tromont d.o.o. je uspješnije od odabranih konkurenata prema odabranim pokazateljima*.

Na temelju prethodno iznesenih rezultata može se zaključiti kako je Tromont d.o.o. uspješno poslovao unatoč krizi koja je zahvatila građevinsku industriju u 2008. godini i trajala do 2014. godine. Tromont d.o.o. je proširio svoje poslovanje osnivanjem novog društva te otvaranjem izdvojenog pogona. Povezano s osnivanjem, ali i korištenjem poticaja na temelju Zakona o poticaju ulaganja, društvo je povećavalo broj zaposlenika u promatranim godinama. Unatoč nezadovoljavajućim pokazateljima likvidnosti, poslovanje promatranog društva je profitabilno i ekonomično, premda je na granici ekonomičnosti. Tromont d.o.o. nije prezadužen te efikasno iskorištava svoje resurse. Prema poslovnoj izvrsnosti je dobro društvo, a može biti i bolje ako menadžment pristupi unaprjeđenjima. Prema odabranim pokazateljima posluje

ekonomičnije i profitabilnije od odabranih konkurenata te je manje zadužen, manje likvidan i manje iskorištava resurse od njih.

Ova statistička analiza izrađena je da bi pomogla svima koji su zainteresirani za poslovanje društva Tromont d.o.o. te kako bi se rezultati ovog istraživanja mogli upotrijebiti za analizu poslovanja sličnih društava. Bitno je naglasiti da ova je analiza osigurala samo financijske informacije koje nisu sveobuhvatne stoga može poslužiti i za detaljniju analizu samog društva Tromont d.o.o. Također, informacije iz ovog rada mogu se koristiti za forenzičnu analizu financijskih izvještaja kako bi se otkrile moguće manipulacije u financijskim izvještajima.

LITERATURA

1. Aljinović Barać, Ž. (2016): Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijali, akademska godina 2009/2010, Ekonomski fakultet Split, Split.
2. Aljinović Barać, Ž., (2015): Računovodstvo novčanih tijekova, autorski materijali, akademska godina 2015/2016, Ekonomski fakultet Split, Split.
3. Belak, V., Aljinović Barać, Ž. (2008): Tajne tržišta kapitala: BEX indeks, analiza financijskih izvještaja, pokazatelji efikasnosti ulaganja i model odlučivanja, Belak excellens d.o.o., Zagreb.
4. Buturac, G. (2015): Sektorske analize: Građevinarstvo i nekretnine, Ekonomski Institut Zagreb, Zagreb, br.40.
5. Cita, M., Stjepanović, S., Stanić, M. (2015): Procjena poslovne izvrsnosti malog poduzeća u Republici Hrvatskoj – primjer iz prakse u Računovodstvo i menadžment, 16. međunarodna znanstvena i stručna konferencija, Hrvatski računovođa i RRIF, Primošten.
6. Dečman, N. (2012): Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u RH, Ekonomski Pregled, br. 63.
7. Jurun, E. (2007): Kvantitativne metode u ekonomiji, Ekonomski fakultet Split, Split.
8. Narodne novine, (2007): Odluka o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 58.
9. Narodne novine, (2009): Odluka o objavljivanju međunarodnih standarda financijskog izvještavanja: MRS 1, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 136.
10. Narodne novine, (2015): Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 96.
11. Narodne novine, (2016): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 120.
12. Perkušić, D. (2016): Osnove računovodstva, Sveučilišni odjel za stručne studije, Split.
13. Smith, J.L., Keith, R.M., Stephens, W.L. (1988): Financial Accounting, McGraw-Hill Book Company, New York.
14. Šodan, S. (2016): Računovodstvo novčanih tijekova, nastavni materijali, akademska godina 2016/2017, Ekonomski fakultet Split, Split.
15. Šošić, I. (2006): Primjenjena statistika, Školska knjiga, Zagreb
16. Šošić, I. (2009): Statistika, Školska knjiga, Zagreb.
17. Vidučić, LJ. (2012): Financijski menadžment, RRIF Plus d.o.o., Zagreb.
18. Vujević, I. (2009): Analiza financijskih izvještaja, ST-tisak, Split.

19. Vuko, T. (2010): Analiza financijskih izvještaja, autorski materijali, akademska godina 2010/2011, Ekonomski fakultet Split, Split.
20. Zelenika, R., (2000.): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka.
21. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb.
22. Žager, K., Žager, L. (1999): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb.

IZVORI S INTERNETA

1. Bisnode d.o.o. (2017): Certifikat bonitetne izvrsnosti. Dostupno na: <http://aaa.bisnode.hr/#secondPage>
2. Deltron d.o.o. (2012): Financijski izvještaji za 2011. godinu, Split. Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2011_MB01103270.pdf
3. Deltron d.o.o. (2014): Financijski izvještaji za 2013. godinu, Split. Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2013_MB01103270.pdf
4. Deltron d.o.o. (2016): Financijski izvještaji za 2015. godinu, Split. Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2015_MB01103270.pdf
5. Deltron d.o.o. (2017): O nama. Dostupno na: https://www.deltron.hr/?page_id=18
6. Đurkin d.o.o. (2012): Izvješće o reviziji 2011. godine, Zagreb. Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2011_MB03518825.pdf
7. Đurkin d.o.o. (2014): Izvješće o reviziji 2013. godine, Zagreb. Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2013_MB03518825.pdf
8. Đurkin d.o.o. (2016): Izvješće o reviziji 2015. godine, Zagreb. Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2015_MB03518825.pdf
9. Đurkin d.o.o. (2017): O nama. Dostupno na: <http://www.djurkin.hr/onama.php>
10. Elektrometal d.d. (2012): Financijski izvještaji za 2011. godinu, Bjelovar. Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2011_MB03327248.pdf
11. Elektrometal d.d. (2012): O nama. Dostupno na: <http://www.elektrometal.hr/>
12. Elektrometal d.d. (2014): Godišnje izvješće 2013., Bjelovar. Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Downloads/Godisnje_izvjesce_2013_MB03327248.pdf
13. Elektrometal d.d. (2016): Financijski izvještaji za 2015. godinu, Bjelovar. Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2015_MB03327248.pdf

14. Elektrometal d.d. (2016): Godišnje izvješće 2015. Dostupno na: rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web
15. International Organization for Standardization (2017): ISO 3834-1. Dostupno na: <https://www.iso.org/standards.html>
16. Rašić Jelavić, S., Brkić, I., Kožul, A. (2016): Financijski pokazatelji cementne industrije u Hrvatskoj, Ekonomska misao i praksa, br. 2. Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/171477>
17. Svijet kvalitete (2014): Certifikat ISO 9001. Dostupno na : <http://www.svijet-kvalitete.com/index.php/ne-propustite/2395-certifikat-iso-9001>
18. Tromont d.o.o. (2012): Godišnje izvješće za 2011. godinu, Split Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Desktop/godišnja%20izvješća/Godisnje_izvjesce_2011_MB01150219.pdf
19. Tromont d.o.o. (2012): Revidirani godišnji financijski izvještaji za 2011. godinu, Split. Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Desktop/godišnja%20izvješća/Revizorsko_izvjesce_2011_MB01150219.pdf
20. Tromont d.o.o. (2014): Godišnje izvješće za 2013. godinu, Split. Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Desktop/godišnja%20izvješća/Godisnje_izvjesce_2013_MB01150219.pdf
21. Tromont d.o.o. (2014): Revidirani godišnji financijski izvještaji za 2013. godinu, Split. Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Desktop/godišnja%20izvješća/Revizorsko_izvjesce_2013_MB01150219.pdf
22. Tromont d.o.o. (2016): Godišnje izvješće za 2015. godinu, Split. Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Desktop/godišnja%20izvješća/Godisnje_izvjesce_2015_MB01150219.pdf
23. Tromont d.o.o. (2016): Revidirani godišnji financijski izvještaji za 2015. godinu, Split. Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Desktop/godišnja%20izvješća/Revizorsko_izvjesce_2015_MB01150219.pdf
24. Tromont d.o.o. (2017): O nama. Dostupno na: <http://www.tromont.hr/o-nama/opcenito>
25. TWI Certification Ltd. (2017): EN 15085. Dostupno na: <http://www.en15085.org/>
26. Zlaring d.o.o. (2012): Izvješće o reviziji 2011. godine, Zagreb. Dostupno na: file:///C:/Users/Ivna%20K/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2011_MB03732606.pdf

27. Zlaring d.o.o. (2014): Izvješće o reviziji 2013. godine, Zagreb. Dostupno na:
file:///C:/Users/Ivna%20K/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2013_MB03732606.pdf
28. Zlaring d.o.o. (2016): Izvješće o reviziji 2015. godine, Zagreb. Dostupno na:
file:///C:/Users/Ivna%20K/Downloads/Revizorsko_izvjesce_2015_MB03732606.pdf
29. Zlaring d.o.o.: O nama. Dostupno na: <http://www.zlaring.hr/>

POPIS TABLICA

Tablica 1: Razvrstavanje poduzetnika prema prihodu i ukupnoj aktivi u kunama	11
Tablica 2: Obvezni financijski izvještaji i računovodstveni standardi za poduzetnike.....	12
Tablica 3: Novčani tokovi, ocjene i prognoze poslovanja	17
Tablica 4: Pokazatelji likvidnosti	22
Tablica 5: Pokazatelji aktivnosti	22
Tablica 6: Pokazatelji zaduženosti	23
Tablica 7: Pokazatelji ekonomičnosti.....	23
Tablica 8: Pokazatelji profitabilnosti	24
Tablica 9: Pokazatelji Altmanovog Z – score modela	25
Tablica 10: Granične vrijednosti za Altmanov Z – score.....	26
Tablica 11: Pokazatelji od kojih se sastoji BEX indeks.....	27
Tablica 12: Raspon BEX indeksa i prognoza za budućnost.....	29
Tablica 13: Skraćena bilanca za razdoblje 2009.-2015.....	32
Tablica 14: Apsolutne promjene skraćene bilance za razdoblje 2010.-2015.	34
Tablica 15: Stope promjene skraćene bilance za razdoblje 2010.-2015.	35
Tablica 16: Skraćeni račun dobiti i gubitka za razdoblje 2009. - 2015.....	39
Tablica 17: Apsolutne promjene skraćenog računa dobiti i gubitka kroz razdoblje 2010. - 2015.....	41
Tablica 18: Stope promjene skraćenog računa dobiti i gubitka u razdoblju 2010.-2015.....	42
Tablica 19: Vertikalna analiza skraćene bilance za razdoblje 2010.- 2015.	45
Tablica 20: Vertikalna analiza skraćenog računa dobiti i gubitka za razdoblje 2010. - 2015.	48
Tablica 21: Skraćeni izvještaj o novčanom toku za razdoblje 2010.-2015.	50
Tablica 22: Vertikalna analiza skraćenog izvještaja o novčanom toku za razdoblje 2010.- 2015.....	52
Tablica 23: Pokazatelji likvidnosti za razdoblje 2010.-2015.	54
Tablica 24: Pokazatelji aktivnosti za razdoblje 2010.-2015.....	55
Tablica 25: Pokazatelji zaduženosti za razdoblje 2010.-2015.	56
Tablica 26: Pokazatelji ekonomičnosti za razdoblje 2010. - 2015.....	57
Tablica 27: Pokazatelji profitabilnosti za razdoblje 2010.-2015.....	57
Tablica 28: Altmanov Z' – score model za razdoblje 2010.-2015.	58
Tablica 29: BEX indeks model za razdoblje 2010.-2015.....	60

Tablica 30: Odabrani pokazatelji društva Đurkin d.o.o. za razdoblje 2010.-2015.....	62
Tablica 31: Odabrani pokazatelji društva Zlaring d.o.o. za razdoblje 2010.-2015.....	63
Tablica 32: Odabrani pokazatelji društva Deltron d.o.o. za razdoblje 2010.-2015.....	64
Tablica 33: Odabrani pokazatelji društva Elektrometal d.d. za razdoblje 2010.-2015.	65
Tablica 34: Odabrani prosječni pokazatelji konkurenata i Tromonta d.o.o. za razdoblje 2010.-2015.....	67

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Kretanje dugotrajne i kratkotrajne imovine u razdoblju 2010.-2015.....	33
Grafikon 2: Kretanje dugoročnih, kratkoročnih i ukupnih obveza u razdoblju 2010.-2015... ..	33
Grafikon 3: Postotne promjene dugotrajne i kratkotrajne imovine u razdoblju 2010.-2015. ..	36
Grafikon 4: Postotne promjene kapitala i rezervi kroz razdoblje 2010.-2015.	37
Grafikon 5: Kretanje dugoročnih i kratkoročnih obveza kroz razdoblje 2010.-2015.	38
Grafikon 6: Ostvarena dobiti ili gubitak u razdoblju 2009. – 2015.	40
Grafikon 7: Postotna promjena poslovnih prihoda i poslovnih rashoda u razdoblju 2010.-2015.....	43
Grafikon 8: postotna promjena dobiti u razdoblju 2010. – 2015.	44
Grafikon 9: Struktura aktive u razdoblju 2010.-2015.	46
Grafikon 10: Struktura pasive u razdoblju 2010.-2015.....	47
Grafikon 11: Struktura ukupnih prihoda u razdoblju od 2010.-2015.....	49
Grafikon 12: Struktura ukupnih rashoda u razdoblju 2010.-2015.	49
Grafikon 13: Kretanje novca i novčanih ekvivalenata na kraju razdoblja u razdoblju od 2010.-2015.....	51
Grafikon 14: Struktura novčanih tokova po aktivnostima za razdoblje 2010.-2015.	53
Grafikon 15: Kretanje Altmanovog Z' – scorea kroz razdoblje 2010.-2015.....	59
Grafikon 16: Kretanje BEX indeksa kroz razdoblje 2010.-2015.	61

SAŽETAK

Cilj ovog rada bio je statistički analizirati financijske izvještaje društva Tromont d.o.o. te ukazati na moguće probleme u poslovanju i usporediti promatrano društvo s konkurentima. Analiza je provedena za razdoblje od 2010. do 2015. godine s tim da se u većem dijelu promatranog razdoblja hrvatsko gospodarstvo nalazilo u financijskoj krizi. Tehnike analize koje su se koristile su horizontalna analiza, vertikalna analiza i analiza putem pokazatelja. Rezultati su prikazani korištenjem tablica i grafikona. Društvo je u promatranom razdoblju prošlo kroz četiri faze životnog ciklusa. Prema Altmanovom pokazatelju društvo je uglavnom okarakterizirano kao financijski ugroženo društvo s potencijalom ozdravljenja. Iako je prošlo kroz četiri ranga poslovne izvrsnosti, prema BEX indeksu, u 2015. godini je poslovalo dobro. Tromont d.o.o. je bio bolji od konkurenata prema odabranim pokazateljima zaduženosti, ekonomičnosti i profitabilnosti, a lošiji prema odabranim pokazateljima likvidnosti i aktivnosti.

Ključne riječi: financijski izvještaji, statistička analiza, uspješnost poslovanja.

SUMMARY

The main objective of this thesis is to statistically analyze the financial reports regarding Tromont d.o.o. company, to point out company's possible problems and to compare it with its competitors. The analysis has been made for the time period dating from the year 2010. to 2015., during which the Croatian economy was mostly going through the financial crisis. The techniques which were used as the means for this thesis are horizontal, vertical and ratio analysis. During the observed time period, the company went through four different life cycle phases. Judging by the Altman's Z - Score model, the company can be considered as financially endangered with the possibility of recovery. Even though it went through the four stages of business excellence, according to the BEX index, in year 2015. the company did well. Tromont d.o.o. did better than its competitors regarding chosen indicators of debt and profit, but scored lower by the chosen indicators of the liquidity and activity.

Key words: financial statements, statistical analysis, business performance.